

MAAH-KO

Jesus ky n'aa hanäm do Maah-Ko erii wät do hahÿÿh

Jowāw nu gahem'uun do panyyg n'aa hahÿÿh

1 Hahÿÿ tadu doo Jesus Kristo, P'op Hagä Do T'aah panyyg hanäm doo.

²Hahÿÿ da takerii däk P'op Hagä Do ky n'aa rod Isajas häd näng do mo haj'aa hä:

“ÿ mejüü da panäk ÿ n'aa a pooj jé, a tyw n'aa tabenyw däk hyb n'aa a pooj jé.”^a

³“Hahÿÿ da tabanawäng bä her'oot do kyyh:

Bë tyw n'aa bak'ood däg da Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo.

Baad ub da bë tyw n'aa daj'aah”,^b näng mä takerii däk do hä.^c

⁴Nanäng panäk doo, Jowāw nu gahem'uun do paa m' tii. Tabanawäng bä paa m' tabawät. Tanu gemuun hōm paa m' hajōk. Taher'oot sa hä raberéd hōm hyb n'aa nesaa doo, ranu kemuun hōm hyb n'aa nesaa do raberéd hōm do heen n'aa, P'op Hagä Do awug hōm hyb n'aa nesaa do sa h'yyb tym gó hanäng doo.

⁵Ti m' hajōk Judah häj n'aa buuj, panang Jerusarēnh häd näng do babuj n'aa na-ääj né hē m' rabahōm Jowāw wë. Nesaa do rakawoom bä, Jowāw nu gemuun hōm tamii Joradān häd näng doo me. ⁶Jowāw saroor mä kameer wii s'ëeb ta pan'aa. Ta baa wyd paa m' ta byyh. Sabakar paa m' tawēh ta tä, mabaa bëeh paa m' ta waa. ⁷Hahÿÿ d' paa ta kyy sa hä:

—Ti awät da jawén ÿÿ tak'ëp hyb n'aa jawyk do bahānh ÿÿ. Hā ÿÿ, ÿ hyb n'aa sakog its ta hä. Ti hyb n'aa dooh ÿ haja bä ta tsyym suun kabo n'aa ÿ do bä^d —näng mäh. ⁸—ÿ ti hÿÿh, bë ÿ

^a 1.2 Marakijas 3.1 hä takerii däk hahÿÿ bód t'aats. P'op Hagä Do kyyh ta T'aah hä tabedoo do tii. Ta bód see ti Isajas erii wät do paah.

^b 1.3 Ji h'yyb tym ji enäm, baad P'op Hagä Do T'aah ji gadoo ji h'yyb gó, tahananäng pé m' ti *ji tyw n'aa ji bak'ood däk, ji tyw n'aa ji daj'aah*.

^c 1.3 Isajas 40.3

^d 1.7 P'ooj ub sa karom rakeboo paa m' sa kariw n'aa tsyym suun. Tii bä sa kariw n'aa tsyym rahets'yyt. Tak'ëp hyb n'aa sakog its Jowāw Jesus matym gó, ta hä hē Jowāw hegāā bä. Ti hyb n'aa, dooh tahaj'as pé Jesus wë tamoo wäd bä, ta hä hē tahegāā bä, tahananäng pé tii.

nu gemuun naëng me. Tii kä P'op Hagä Do Sahee tabajëë suun bë h'yyb tym gó, bë tah'yyb mahũũm hyb n'aa —näng mä Jowāw nu gahem'uun do kyyh sa hã.

Jesus Jowāw nu gemuun wät do panyyg n'aa hahỹỹh

⁹Ti noo gó kä m' Jesus bana panang Nasaréh häd näng doo bä naa. Garirej häj n'aa bä ta ti Nasaréh panang. Jesus Jowāw nu gemuun wät doo kä tamii Joradān häd näng doo me. ¹⁰Ti m' Jesus nu ganä däk bä m' tabahég'ãās wë hã, wë kabasëets däk. Ti m' P'op Hagä Do Sahee tabahapäh, ahyng mä ta wë gurii-i hadoo mäh. ¹¹Ti m' hỹ pong jé naa tamaa ena kãn P'op Hagä Do kyyh. Hahỹỹ d' mä ta kyyh:

—Öm tah yỹ, tak'ëp y kamahãn up doo. Baad y mah'yyb n'yym —näng mäh.

¹²Ti m' nanyw hë tabanawäng hënh, rabanabok hënh, Jesus P'op Hagä Do Sahee mahũũm kãn. ¹³T'ĩ hënh mä Jesus baym 40 m' ta äh. Tii bä m' Nesaa Do Yb, Satanas häd näng doo, mety paawä m'. Ta tii bä m', Jesus baym bä, ti abong mä tababo n'aa. Ääs rahag'ãās mä Jesus.

Jesus ats'yyt do ta sii habong do pan'aa panyyg n'aa hahỹỹh

¹⁴Ti m', Jowāw nu gahem'uun do radawäts gëet do jawén paa bä kä m', Jesus bahõm kãn Garirej häj n'aa hënh kä. T'ĩ hënh kä P'op Hagä Do panyyg hanäm do tamet'ëëg kãn. ¹⁵Hahỹỹ da m' ta kyyh:

—Kaja däg kãn ji P'op Hagä Do bag'ãās doo. Ti hyb n'aa taw'ãäts hë bë eréd hõm nesaa doo. P'op Hagä Do hã bë h'yy kawareem. Bë ky dahé ti panyyg hanäm doo —näng mä Jesus.

¹⁶Ti noo gó m', tabawät bä m' karaj'aa Garirej häd näng do nabyy me, tabahapäh mä pawóp hë ta hỹỹj daheeh habok doo. Simaw, Än-Deréh mä sa häd. Tah'ỹỹb mä res'aak karahi me. Tah'ỹỹb sag né hë m' tii. ¹⁷Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—B'ëëp bë ana, si y bë abooh. Tah'ỹỹb sag nado boo da bë hỹỹ kä. Ajyy, yỹj sag hadoo da bë hỹỹ kä P'op Hagä Do hã rah'yy ka'eeh hyb n'aa —näng mä ta kyyh.

¹⁸Ti m' nanyw hë m' raberéd hõm karahi. Ah'ũũm kãn mä ta sii.

¹⁹Ti bahãnh mä tabahapäh Sebedew häd näng do taah, Tsijaag, Jowāw daheeh. Marakate gó m' rabat'oonh. Karahi m' renäm.

²⁰Jesus ats'yyt né m' tii d' ënh. Ti m' nanyw hë m' raberéd sooh sa yb sa hataa sii hë m'. Ti m' Jesus sii rabahõm kãn mäh.

Jesus habëë hõm do mera do hadäk do panyyg n'aa hahÿÿh

²¹Ti m' Jesus bahõm panang Kapar-Naüm häd näng doo hënh. Ti m' Saab, Judah buuj rakamehehäk do hä, tób P'op Hagä Do panyyg rayd naherot doo hënh tabahõm. Tii bä m' tama metëek P'op Hagä Do panyyg. ²²Ti m' maa new'ëë do rahyb n'aa meuunh mäh. Rawén meuuj bong mäh, hyb n'aa jawyk do ky n'aa me tama metëek do hyb n'aa m'. Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk do ky n'aa nahado m' tii. ²³Tii bä m' tabasooch sa mahang aj'yy karap'aar h'yyb nesaa do hadäk doo, mera doo. Ti m' tak'ëp mä ta kyyh:

²⁴—H'ëed makarën äã wë Jesus, Nasaréh buuj? Äã marejää mawén na! —näng mäh. —ÿ hapäh õm baad ub. Õm P'op Hagä Do hanaa, tak'ëp hanäm doo, baad hadoo do moo wëed õm — näng mä ta kyyh.

²⁵Ti m' Jesus ky geãm wät mä karap'aar h'yyb nesaa doo. Ti m' taky hadoo:

—Er'ood manäh! Bag hënh! Ahõm aj'yy mahänh! —tah'eed hõm mäh.

²⁶Tii bä m' aj'yy tak'ëp karap'aar h'yyb nesaa do behats wät. Tii bä m' awaaw wät mäh, ti m' tabahõm kän ta mahänh. ²⁷Ti m' ta wób rameuuj bong mäh, raky n'aa jög bong mäh. Ti m' raky hadoo:

—H'ëed hÿÿ éh? Ta see ky n'aa hadoo hÿÿh. Tametëek mä hyb n'aa jawyk do ky n'aa me. Karap'aar h'yyb nesaa do sii hë tamejüü. Raky daheeh né hë —näk mä sa kyyh.

²⁸Ti hyb n'aa m' dawëë Jesus ky n'aa däg däk Garirej häj n'aa bä.

Jesus nahëë sog hõm do panyyg n'aa hahÿÿh

²⁹Tii kä m' Jesus raban'yyh tób P'op Hagä Do panyyg rayd naherot doo bä naa. Ti m' Tsijaag, Jowāw daheeh Jesus bahõm kän Simaw, Än-Deréh sa tób hënh. ³⁰Asooh mä Simaw mayyn. Oom ta hä. Ti m' Jesus hä rabaher'oot taoom. ³¹Ti m' Jesus bajëë suun tahasooch hënh, tamoo ej'ooj sëek mäh. Ti m' oom keréd hõm. Nayyw hë m' Peed mayyn moo wäd däk sa waa.

³²Tug bä kä, papÿÿj badëë hyng jawén paa bä, Kapar-Naüm buuj ramenaah sahõnh hë nahëë enäh doo, karap'aar h'yyb nesaa do pahadëek do sii hë. ³³Hajök Kapar-Naüm buuj kata padëek Simaw tób w'oo hä, Jesus yt gä do w'oo hä. ³⁴Hajök mä sa nahëë Jesus hahëen hõm. Hajõõ m' nahëeh. Hajõng mä karap'aar h'yyb nesaa do

tahebëë bong mera do sa hã hanäng doo. Dooch m' Jesus an'oo bã karap'aar h'yyb nesaa do rer'ood bã, rahapäh do hyb n'aa, Jesus P'op Hagä Do T'aah né hë.

P'op Hagä Do hã Jesus ky n'aa etsëë do panyyg n'aa hahÿÿh

³⁵Ti m' jati péh, báp paah, badajung nä, tabas'ëëg gëët, ti m' tabahôm dawë hã, ranabok hënh, P'op Hagä Do sii taber'oot hyb n'aa. ³⁶Ti m' Simaw ta hataa daheeh raty gawëëj padëëk bã m' rabahôm Jesus rabesoos hyb n'aa. ³⁷Ramamuun bã m' raky hadoo ta hã:

—Hajök òm hes'oos! —näk mä ta hã.

³⁸Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—Hamäh! Ta s'ee hënh èr bahôm, ta wób panang hënh ÿ baher'oot hyb n'aa P'op Hagä Do panyyg hanäm do sa hã na-ãäj né hë. Ti hyb n'aa né hë ÿ wén na —näng mä Jesus kyyh.

³⁹Tii d' paa tabawät jé pad'yyt hë Garirej häj n'aa bã. Sahõnh hë m' tób P'op Hagä Do panyyg rayd naherot do hã tabaher'oot, tametëëk P'op Hagä Do ky n'aa. Tahebë mä karap'aar h'yyb nesaa doo.

Rog manahuuh do Jesus haso däk do panyyg n'aa hahÿÿh

⁴⁰Ti m' aj'yy rog manahuuh do hanäng do ana mä Jesus wë. Ti m' tabahyy häng mä ta taron nu paa me, tetsëë mä Jesus bado hõm hyb n'aa ta nahëeh. Hahÿÿ d' mä ta kyyh:

—Makarën bã mahajaa né hë nahäh ÿ mado hõm —näng mä ta kyyh.

⁴¹Ti m' Jesus t'yyd mehĩn mäh. Ti m' tamoo däng ta hã, ti m' taky hadoo:

—Ej. ÿ karën —näng mäh. —Has'oo däg! —näng mä ta kyyh.

⁴²Ti m' nayyw hë kä m' ta nahëë badoo wät. Has'oo däg kãn mäh.

⁴³Ti m' baad tabaher'oot ta hã:

⁴⁴—Maher'ood manä ta wób sa hã —näng mäh. —Ahõm jajé naga hë P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo wät do wë. Mametä ta hã òm has'oo däk doo. Mamoo wäd Mosees mejũũ do paah, ta ti hedoo pé ji nahëë badoo wät do heen n'aa, p'aa hënh baad mabahadoo hyb n'aa P'op Hagä Do matym gó, baad sahõnh hë rabahapäh hyb n'aa òm has'oo däk doo —näng mä Jesus ta hã.

Ti m' tamejõ hõm.

⁴⁵Tii d' né paawä Jesus maher'oot, dooh m' taky dahé bä. Taher'oot mä tamahöm me. Jé pad'yyt hē rapanyyg enä höm mäh. Ti hyb n'aa kä m' dooh Jesus haja wäd bä sa panang hēnh tahöm bä rabahapäh bä kä. Dawē hä kä m' takan'oo kän. Ti hadoo né hē m' jé pad'yyt hē naa rabena ta wē.

Aj'yy k'yy gadóm do Jesus haso däk do panyyg n'aa hahÿÿh

2Ti m' pawóp hē ta ã jawén paa bä, Jesus matēeh p'aa hēnh panang Kapar-Naüm häd näng doo hēnh. Tii bä m' rapanyyg enä däk, p'aa hēnh mä Jesus bagēē däk tób ta yd nu hed'ēeh bä. ²Hajök mä t'ii hēnh hah'üüm. Hajök mä rakata padēek tób bä. Du daa m' ta tyw n'aa wät pé tób w'oo hä na-ãaj hē. Ti m' Jesus met'ēeg kän P'op Hagä Do panyyg. ³Ti m' ji meheet pé aj'yy ramanaa mä nahēē näng doo, nawät doo, ratóg nä ta tyng jó. ⁴Du daa m' rakad'oo pé ramajē suun paawä m' Jesus wē, gatag'uu däk do hyb n'aa m' hajök doo. Ti m' p'op ramasäk. Ratyw n'aa gas'ēēs mä Jesus bagēēt nemuun. Ti m' ramahy kän Jesus wē kä ta tyng jó. ⁵Ti m' Jesus h'yyb hapäh bä m' hat'ook do rah'yy ka'eeh do ta hä, taky hadoo nawät do hä:

—Tah ÿÿ,^e nesaa do a h'yyb tym gó hanäng do kado höm —näng mäh.

⁶Ti m' rabat'oönh sa mahang Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetek doo. Ti m' sa h'yyb gó raky hadoo:

⁷—Hēd n'aa m' ti hÿÿ ti d' tabaher'oot? P'op Hagä Do taky n'aa rejää ti hÿÿh —näk mä sa h'yyb gó. —Jääm né hē P'op Hagä Do hajaa nesaa do ji h'yyb tym gó hanäng do tado höm bä —näk mä sa h'yyb gó.

⁸Nayyw hē m' Jesus h'yyb hapäh mä sa h'yyb, ti hyb n'aa m' taky hadoo sa hä:

—Hēd n'aa tii da bē hyb n'aa newēē bē h'yyb gó? —näng mäh.

⁹—Nyy da nahejooj bē hä? “Kado höm nesaa do a h'yyb tym gó hanäng do paah”, ji noo bä? “As'ēeg g'ēed, mado däg a tyng, awäd däg”, ji noo bä nawät do hä? —näng mäh.

Ti m' taky hadoo ēnh sa hä:

¹⁰—Hÿÿ kä da —näng mäh. —Bē bahapäh hyb n'aa ÿÿh, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Doo, ÿ hajaa sa hä hanäng do nesaa do ÿ ado höm bä, ÿ haso däk da nahēē näng doo —näng mä Jesus kyyh.

^e 2.5 Dooh Jesus t'aah tado bä. “Tah ÿÿ, najis ÿÿ” Judah buuj raheer'oot sa da hadoo do hä ramaher'oot bä. Tii d' né hē sa kyyh.

Tii bā m' k'yy gadów dāk do hā taky hadoo:

¹¹—As'ëëg g'ëëd, mado däg a tyng, ahôm kã a tób hēnh —näng mä Jesus ta hã.

¹²Ti m' tabas'ëëg gëët, tabado dāk mä ta tyng, ahôm kãn mä hajök do matym gó. Tii bā kã m', rameuuj kãn sa h'y'yb gó. Ti m' P'op Hagä Do hã raj'aa etsë. Hahÿÿ d' mä sa kyyh:

—Dooch ãã hapäh pé hÿ hedoo péh —näk mä sa kyyh.

Rewi häd näng do Jesus naëënh do panyyg n'aa hahÿÿh

¹³Ti m' Jesus bahôm ênh karaj'aa Garirej häd näng doo hēnh. Hajök mä han'aa ta wë. Ti m' Jesus ma metëek sa hã. ¹⁴Ti m' ta jawén, Jesus bawät bā kã, tabahapäh Rewi häd näng doo, sa wahë n'aa Roma buuj ky gabuuj dajëër tagahed'aak bā hasooh doo. Aw-Pew t'aa m' ti Rewi. Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—B'ëëp ana wë ÿÿ, hëp ÿ hata mabahadoo hyb n'aa —näng mäh. Ti m' Rewi bas'ëëg gëët, ahôm kãn mä ta sii.

¹⁵Ta jawén, Rewi tób bā Jesus bawëh bā m', hajök dajëër gahed'aak doo, Matew hep'ëëh doo,^f ta wób sa hã pé nesaa do moo heb'ooh do na-ããj hë rabana rabawëh hyb n'aa Jesus sii, Jesus ma matëg sa sii. Hajök né hë m' Jesus sii heb'ooh doo. ¹⁶Ti m' Pariséw wób, Mosees ky n'aa jaw'y'yk do ma mehetëk do rabahapäh bā m' ta ti hedoo do sa sii Jesus bawa doo, Jesus ma matëg hã rabeaanh:

—Hëd n'aa dajëër gahed'aak do sa sii, ta wób na-ããj hë nesaa do moo heb'ooh do sa sii tabawëh? —näk mä sa kyyh.

¹⁷Ti m' reaanh do Jesus maa napäh bā, panyyg gó taky gadoo:

—Nahëë temah doo, dooh rahôm bā mediko wë. Nahëë enäh do ti hah'üüm ta wë. Dooch ÿ ahyy bā hÿ pong jé naa P'op Hagä Do karën doo da habok red'oo do ÿ naëënh hyb n'aa. ÿ ahyng, nesaa do moo heb'ooh do ÿ naëënh hyb n'aa^g —näng mä Jesus kyyh Pariséw sa hã.

Jesus hã reaanh do ratayy do ky n'aa hahÿÿh

¹⁸Ti anäng paa m' ta heen n'aa Jowāw nu gahem'uun do ma matëg, Pariséw na-ããj mäh, ranoo kanawa doo me raweh'ëëh P'op Hagä Doo. Ti m' ta wób reaanh mä Jesus hã:

^f 2.15 Judah buuj sa wób né ti dajëër gahed'aak doo. Roma buuj hã kep'aak do rabataa. Ta see pé noo gó dajëër gahed'aak do rawedii sa wakään. Ta bahãnh ragahëen dajëër, sa wë ta uuh baym hyb n'aa. Ti hyb n'aa Judah buuj wób dooh ragenaag bā dajëër gedaag n'aa.

^g 2.17 Jesus wén naëënh, nesaa do raberéd hóm hyb n'aa, P'op Hagä Do hã rah'y' ka'eeh hyb n'aa kã.

—Jowāw ma matëg, Parisëw ma matëg na-āāj hē ranawa P'op Hagä Do rahyb n'aa esee hyb n'aa. Hëd n'aa a ma matëg tii d' ranad'oo? —näk mäh.

¹⁹Ti m' panyyg ky n'aa gó Jesus ky gadoo. Hahÿÿ d' mä ta kyyh:

—Ket'ëe do jām n'aa hēnh ji ats'yyt doo, dooh ratabëej bā ranoo kanawa do heen n'aa ta patug pan'aa sa mahang tag'ëed bā. Jām bawät nā bā rawëe had'yyt hē. Dooh ratay bā. ²⁰Ti awät da ti noo gó sa najiis, ta patug pan'aa, rado hōm sa mahānh. Ti noo gó da ratay kån^h —nāng mäh.

²¹Ti m' panyyg wób ky n'aa gó Jesus ky gadoo nā reanh doo. Hahÿÿ d' mä ta kyyh:

—Dooh ji gas'yyp bā saroor säg noo eh do pāān papuuj bāh me. Tii d' ji adoo bā, papuuj bāh tsawyy däg bā, ta säg tanes'ëem, kawah'oob hōm tii bā. Ti bahānh tanoo ee dāk tii.

²²Ti hadoo né hē uwa bëeh hā. Dooh ji gedu bā uwa bëeh papuuj hegān sooh do pan'aa ta hood b'ée byyh säg gó. Tii d' ji adoo bā, uwa bëeh egān so bā, ta hood säg ganabāh hōm. Tii bā kā, uwa bëe waho bëeh da, ta hood kā karejā kån —nāng mäh. —Uwa bëeh papuuj ji geduuh ta hood papuuj gó, keh'ūūs doo gó —nāng mä Jesus kyyh sa hā.ⁱ

Saab ky n'aa hahÿÿh

²³Saab hā m', Judah buuj rakamehehāk do noo gó m', Jesus ta ma matëg sa sii joom tiriig banāng doo me m' ratabës. Ramahōm me m', ta ma matëg tiriig ag mä rateh'yyp rabawa hyb n'aa. ²⁴Ti m' Parisëw sa sii habong do raky hadoo Jesus hā:

—Mahegāā! Hëd n'aa a ma matëg raky nadaheeh ër ky n'aa jaw'yyp do Saab ky n'aa hā? Saab hā ramoo bok^j —näk mä sa kyyh.

²⁵Ti m' Jesus ky hadoo sa hā:

—Dooh bë ner'ood bā g'eeh nyy da ër wahë makū Dawi bad'oo, tii, ta hataa rabas'aah bā, sa waa tamah bā? ²⁶Abijatah P'op Hagä Do sa hā kahesé do tób n'aa yt moo heb'ooh do sa wahë n'aa heh'āät do tabahadoo noo gó, Dawi ajëe suun P'op Hagä Do sa hā

^h **2.20** Hahÿÿ d' Jesus hanāng pé ta tii hā: Ta ma matëg sii tabawät nā bā, dooh ratay bā. Sa mahānh Jesus badoh bā, tii bā da ratay kån.

ⁱ **2.22** Dooh ji mekuuj bā papuuj tama metëek do ji h'yyp säg paa me, tahananāng pé ti panyyg gó teh'ūüm doo.

^j **2.24** Dooh ji moo wäd bā Saab hā, Mosees ky n'aa jaw'yyp do mejūū. Tak'ëp Parisëw rahyb n'aa jew'yyp Saab. Sa hā m' Jesus ma matëg ramoo bok, tiriig ag rateh'yyp do hyb n'aa.

kahesé do tób n'aa yt hã, ti m' tabawa ti pãw P'op Hagä Do sa hã kahesé do tób n'aa yt hatoonh doo. Ti m' tanoo mä ta hataa rabawa. Jããm né paawä ta ti tób yt hã moo heb'ooh do haw'aa ta ti pãw Mosees ky n'aa jaw'yyc do an'oo bã^k —näng mä Jesus sa hã.

²⁷Ti m' taky hadoo ênh:

—Ji kameh'ãäk do hyb n'aa P'op Hagä Do wén pahuuj wät paa ji kameh'ãäk do heen n'aa. Dooch ji tapahuuj bã ji kameh'ãäk do heen n'aa hyb n'aa —näng mäh.

²⁸—Ti hyb n'aa, yÿh, Aj'yyc Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Doo, Saab ky n'aa hã sii hẽ y mejüü —näng mä Jesus Pariséw sa hã.

Moo gadóm do panyyg n'aa hahÿÿh

3Ta see pé noo gó Jesus bahôm ênh tób P'op Hagä Do panyyg rayd naherot doo hênh. Ti yt hã m' tabasooch aj'yyc moo gadóm doo. ²Tii bã m' ta wób ramatakëë mä Jesus aj'yyc moo tahaso däg bã Saab hã. Ta moo tahaso däg bã, Jesus moo wät né hẽ Saab hã kã sa hã. Rakarên paawä m' Jesus raky n'aa tapaa Jesus ky nadaheeh do Mosees ky n'aa jaw'yyc doo. ³Ti m' Jesus ky hadoo aj'yyc hã:

—Ag'ëed däg sa mahang.

⁴Ti m' taky hadoo ta wób sa hã:

—Nyy da ër ky n'aa jaw'yyc do metëek Saab ky n'aa hã? H'ëed ti taw'ãäts hẽ ji moo wät Saab hã? Baad hadoo do ji moo wät, nesaa do ji moo wät? Ji da hadoo do ji ed'ëep Saab hã, ji da hadoo do ji daj'ëep Saab hã? —näng mä Jesus kyyh sa hã.

Rahapëë né paawä m', dooh m' raky gado bã. ⁵Ti m' kawaj'ään gó Jesus ty kawōot sa wë. Tahyb n'aa tón mä sa h'yyb tym ganahoot do hyb n'aa m'. Ti m' aj'yyc hã kã taky hadoo:

—Madajoow a mooh! —näng mäh.

Ti m' ta moo tadajoow däk. Ahub däg kãn mäh, baad däg mä ta moo kã. ⁶Ti m' nyyw hẽ m' Pariséw raban'yyc. Eróts karapee sii hẽ m' rakaner'oot mä nyy d' rabad'oo Jesus radaj'ëep hyb n'aa.

Hajök mä Jesus gen'aak do hah'üüm do ta sii panyyg n'aa hahÿÿh

⁷Ti m' karaj'aa hênh Jesus ta ma matëg sii hẽ m' rabawëej kãn. Hajök mä Garirej häj n'aa hênh naa Jesus jawén hah'üüm. ⁸Raky

^k 2.26 Jããm né paawä P'op Hagä Do sa hã kahesé do tób n'aa yt moo heb'ooh do haw'aa ta ti pãw, P'op Hagä Do sa hã kahesé do tób n'aa yt moo heb'ooh do sa wahë n'aa anoo Dawi rabawa, Dawi tat'yycd mehün do hyb n'aa.

n'aa napäh bä m' sahõnh hẽ Jesus moo wät doo, rabana Judah häj n'aa hẽnh naa, panang Jerusarẽnh häd nãng doo hẽnh naa, Idumeej häj n'aa hẽnh naa, tamii Joradãn tamyyj däk hẽnh naa. Ta wób mä Tiir, Sidõn panang häd enäh do häj n'aa hẽnh naa. ⁹Hajõk do hyb n'aa m', Jesus mejũũ ta ma matëg rabenãm hyb n'aa marakate ta pooj jé, ragataturg däk do hyb n'aa ta hä. ¹⁰Hajõk sa nahëë heso hõm do hyb n'aa m', nahëë enäh do rawén gataturg kãn ta wë. Rakarën mä ramoo kajäk ta hä. ¹¹Jesus karap'aar h'yyb nesaa do hä hadäk do rabahapäh bä m', tũũ m' rakajäk ta matym gó. Tak'ëp mä rageëenh:
—Õm P'op Hagä Do T'aah! —näk mäh.

¹²Jesus ky ge'ÿÿm mä karap'aar h'yyb nesaa doo, ranaher'oot hyb n'aa m' ta ky n'aa.

Jesus asëm do 12 hedoo do tamejũũ do pan'aa panyyg n'aa hahÿÿh

¹³Ti m' Jesus basëek waëë jó. Tanaëënh mä ta wë tah'yyb dãng doo. Ti m' rabahõm ta wë. ¹⁴Sa mahang tasëm mä 12 ta hataa, ta sii rababok hyb n'aa, tamejũũ hyb n'aa ta ky n'aa rabaher'oot hyb n'aa. ¹⁵Tanoo mä sa hä karap'aar h'yyb nesaa do rabahajaa rabahebë hyb n'aa. ¹⁶Hahÿÿ m' 12 hedoo do tamejũũ doo: Simaw mäh, “Peed” ta häd n'oo däk doo. ¹⁷Ta jawén mä Sebedew taah, Tsijaag, Jowãw häd enäh doo, “Darung Do Taah” tamaneëënh doo. ¹⁸Ta jawén mä ãn-Deréh, Pirip, Batoroméw, Matew, Toméh, Tsijaag see Aw-Pew t'aah, Tadéw, Simaw Serot,^l ¹⁹Judas Ikarijot kã m', Jesus haëëj däk do majiĩ hä.

Nesaa Do Yb ky gabuuj gó Jesus moo wät rahanãng do panyyg n'aa hahÿÿh

²⁰Ti m' Jesus ta ma matëg sii hẽ rabajëë p'ëë tób gó. P'aa hẽnh mä rakata padëek hajõk doo. Du daa m' rabawa pé hajõk do hyb n'aa. ²¹Ta ÿÿn, ta wakããn rapanyyg enä dæg bä m', rabahõm t'ĩ hẽnh rahahëen paawä m'. Sa hä m' baad nado wäd Jesus h'yyb.^m

²²Ti m' Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk do Jerusarẽnh hẽnh naa han'aa doo, hajõk do mahang hab'ëëh doo, raky hadoo ta wób sa hä:

^l **3.18** Judah buuj sa häj n'aa bä Roma buuj ramejũũ noo gó, Judah buuj wób rakarën rakamajĩ Roma buuj sa wë. Dooch rakarën bä Roma buuj mejõ bá sa hä. Roma buuj wë kamajĩ do ramaneëënh *Serot*. Ta ti sa see paa apäh ta ti Simaw rawén maneëënh “Simaw Serot”.

^m **3.21** Baad nado wäd Jesus h'yyb rawén ed'oo, ta bahãnh dæg sa hä Jesus moo wät doo. Hajõk do ta wë hehũũm do tagado had'yyt hẽ, nahëë enäh do tabaheso, ta see pé noo gó dooch tawa wäd bá tak'ëp taty kanewaata do hyb n'aa. Dooch rah'yy genä nä bá P'op Hagä Do T'aah tado bá.

—Beresebu,ⁿ karap'aar h'yyb nesaa do wahë n'aa ti adäk ta hä. Ti kyy gó ti tabahebë karap'aar h'yyb nesaa doo —näk mä sa kyyh.

²³Ti m' tii d' ky hedoo do Jesus naëenh ta wë. Ti m' panyyg ky n'aa gó tabaher'oot sa hä. Hahÿÿ d' mä ta kyyh:

—Ta daaj hë g'eeh Nesaa Do Yb takahabë? —näng mäh. ²⁴— Sa da hadoo do wë sa häj n'aa babuuj rahyb n'aa wareem bä, gawatsik tii bä sahõnh hë —näng mäh. ²⁵—Sa wakään sa hä hë rahyb n'aa wareem bä, kahäj jëng tii bä. ²⁶Ti hadoo ënh Nesaa Do Yb hä kä. Ta hä hë takawareem bä, ta karapee hä tahyb n'aa wareem bä, ahëej jëng né hë tii bä ta hejój. Gawatsik da tii bä —näng mä Jesus kyyh.

²⁷Ti m' taky hadoo ënh:

—Dooh aj'yy hejooñh do tób gó hajëë suun pé ta ma tado hõm hyb n'aa, pooj jé tób danäh moo tamanaw'yyd bä. Ta moo kamaw'yyd bä, tahajaa ta ma tado hõm bä —näng mä Jesus sa hä.^o

²⁸Ti m' taky hadoo ënh:

—Né hup ÿ né hë hahÿ ÿ her'oot doo: Sahõnh hë nesaa do ji moo wät doo, sahõnh hë P'op Hagä Do ji ky n'aa rejää do na-ääj hë P'op Hagä Do mabaan hõm da ji hä. ²⁹P'op Hagä Do Sahee ky n'aa rejää doo kä, dooh P'op Hagä Do mabaan bä tii. Ta ti hedoo péh, dooh tahëej bä nesaa do ta hä. Tadjëp jawén paa bä na-ääj hë nesaa do adäg had'yyt hë ta hä —näng mä Jesus kyyh sa hä.

³⁰Tii d' tawén edoo mä sa hä, P'op Hagä Do Sahee kyy gó tawén hebë. Sa hä m' Nesaa Do Yb ky gabuuj mäh. Rahe'oot do hä P'op Hagä Do Sahee raky n'aa rejää.

Jesus wakään heh'äät do panyyg n'aa hahÿÿh

³¹Ti m' Jesus ÿÿn, ta wakään sii hë m' rakajaa. Ta w'oo hä m' rababë däk. Ti m' ramejüü ranaëenh Jesus. ³²Hajök mä ta pa hat'oonh. Ti m' raky hadoo ta hä:

—A ÿÿn, a wakään, ta w'oo hä rabab'ëeh. Õm mä resoos —näk mäh.

ⁿ 3.22 Nesaa Do Yb né hë ti Beresebu.

^o 3.27 Hahÿÿ d' tahañng pé ti panyyg gó teh'üüm doo: Aj'yy hejooñh doo, Nesaa Do Yb. Aj'yy hejooñh do ma hado hõm do hadoo Jesus. Aj'yy hejooñh do ma hadoo, karap'aar h'yyb nesaa doo. P'op Hagä Do Sahee hejój gó Jesus bahebë karap'aar h'yyb nesaa doo, Nesaa Do Yb karapee, tak'ëp tabahejooñh do hyb n'aa Nesaa Do Yb mahänh.

33—Jaa ti eën, jaa ti wakān haa? —teanh mäh.

34Ti m' taty kawōōt ta w'oo gadäk hēnh rahat'oonh hēnh. Ti m' taky hadoo:

—T'oonh hahỹ äñ yỹ, wakān haa —näng mäh. 35—Sahōnh hē P'op Hagä Do karēn do moo heb'ooh doo, ti né hē wakān haa hadoo, ti né hē äñh yỹ hadoo, ti né hē eën hadoo —näng mä Jesus kyyh sa hä.

Joom tym ky n'aa gó Jesus metëek do panyyg n'aa hahỹyh

4Ti m' Jesus ma metëek ēnh karaj'aa Garirej häd näng do nabyy me. Hajōk do nu sabuk mä ta hä. Ti hyb n'aa m' marakate gó tagatsëg sooh. Hajōk do ayyw b'ëeh mä ta takëen nabyy me. 2Ti m' hajōō m' tama metëek mä sa hä panyyg ky n'aa me m'. Hahỹỹ d' mä ta kyyh:

3—Bë hyb n'aa matakä hahỹ panyyg! Hỹ hadoo joom hejóm do bejoom joom tym. 4Tatsawyh hōm joom tym. Joom tym tatsawyh hōm do wób ta tyw n'aa me takajäk, ti taw'ëed rabajōh jëng.

5Joom tym wób kajäk pä ta yt tabahadoo do jó. Kanahën its k'ääts tii bä. Ti nyyw hē taganyyh, kanahën d'os do k'ääts ta h'yyb.

6Tabajuu bä, nyyw hē tatsawyy jëng, dooh ta kóm ta h'yyb. 7Ta tym wób kajäk sasëng kóm banäng bä. Sasëng gajewäng bä kä, dooh tawëë wäd bä. Ti hyb n'aa dooh teag bä. 8Ta tym wób kajäg kän baad tabadoo bä. Taganyyh, baad tabawäng, baad tabeaak.

30 nuu me tabejoom do bahänh tabeag kän baad tabadoo bä kajäk do ta tym wób. 60 nuu me tabejoom do bahänh tabeag kän ta tym wób. 100 nuu me tabejoom do bahänh tabeag kän baad tabadoo bä kajäk do ta tym wób kä —näng mä Jesus. Panyyg gó m' tabeh'üüm.

9Ti m' taky hadoo:

—Jé karēn pé yỹ her'oot do tamaa newë bä, taw'ääts hē tahyb n'aa matakëë —näng mäh.

10Ta jawén kä m', ta mab hē 12 hedoo do ta ma matëg hē kä, ta wób hē kä, rabeanh ta hä nyy d' tahanäng pé m' ti panyyg. 11Ti m' taky hadoo sa hä:

—Bë hä P'op Hagä Do an'oo däk bë bahapäh hyb n'aa pooj jé ji nahapäh do P'op Hagä Do bag'ääs do ky n'aa hä. Ta wób sa hä, sa h'yyb gó naa maa new'ëë kanarēn doo, sahōnh hē takaher'oot da panyyg ky n'aa me —näng mäh. 12—Tii d' tawén hadoo, —näng mäh —“Rahegää had'yyt né paawä m', dooh m' rah'yy genä bä.

Ramaa newë had'yyt hē né paawä m', dooh m' tagah'ood bä sa hä. Dooh né rakarën bä P'op Hagä Do hä rah'yy kawereem hõm, P'op Hagä Do nawug hõm hyb n'aa nesaa do sa h'yyb gó hanäng doo"^p —näng mä Jesus kyyh sa hä.

¹³Ti m' Jesus ky hadoo ênh:

—Taganah'ood bä bë hä hahÿ panyyg, nyy d' tagahoot panyyg wób bë hä? —näng mäh. ¹⁴—P'op Hagä Do kyyh herot doo, aj'yy joom tym hejóm do hadoo. ¹⁵Joom tym ta tyw n'aa me kajäk do hadoo P'op Hagä Do panyyg maa new'ëë do wób sa hä. Ramaa newë sii hē, nyyw hē, P'op Hagä Do panyyg Nesaa Do Yb asog hõm sa h'yyb gó naa. ¹⁶P'op Hagä Do panyyg maa new'ëë do wób, pä banäng bä kajäk do hadoo sa hä. P'op Hagä Do panyyg ramaa newë sii hē, nyyw hē, h'yy gadajaa gó ragadoo. ¹⁷H'yy gadajaa gó ragado né paawä, nyyw hē rah'yy gejë hõm, joom kóm nanäng nä do hadoo sa hä. Hejooñh do kametä bä sa hä, sa hä rarahejä bä na-ãäj hē P'op Hagä Do panyyg metëek doo da rababok do hyb n'aa, nyyw hē rah'yy gejë hõm. ¹⁸P'op Hagä Do panyyg maa new'ëë do wób, joom tym sasëng mahang kajäk do hadoo sa hä. ¹⁹P'op Hagä Do panyyg ramaa napëë né paawä, rahyb n'aa newë had'yyt hē badäk hahÿÿ hä ji bawät do hä.^q Dajëer hä, sa ma ji tawadii do hä rahyb n'aa h'üüm. Rah'yy karën do jawén rababok. Ti hyb n'aa P'op Hagä Do panyyg sa h'yyb gó hadäk do tawén nahõm. Joom neaak do hado däk tii. ²⁰P'op Hagä Do panyyg maa new'ëë do wób, joom tym baad tabadoo bä kajäk do hadoo sa hä. Ti ramaa newëë P'op Hagä Do panyyg, baad ragadoo, baad rabenäm sa h'yyb gó. P'op Hagä Do karën do baad ramoo bok tii kä. Joom 30 nuu me, 60 nuu me, 100 nuu me takejoom do bahänh tabeaak do hadoo tii —näng mä Jesus.

²¹Ti m' taky hadoo ênh:

—Bë gataa sooh bë bag, ji waa hood yt hä, ji jó ÿÿh do yt hä bë bejën hyb n'aa apäh? Dooh. Ta bag bë dasooh ta tyng jó, baad ta bag däk hyb n'aa. ²²Ta ti hadoo da ÿ ma metëek do hä: Sahõnh hē sa hä da hē kejën nä doo, sahõnh hē rah'yy ganenäh nä doo, kametä däk né da sa hä. ²³Jé karën pé ÿ her'oot do tamaa newë bä, taw'ääts hē tahyb n'aa matakëë —näng mäh.

²⁴Ti m' taky hadoo ênh:

^p 4.12 Isajas erii wät doo gó Jesus beh'üüm. Isajas 6.9-10 hä takerii däk tii.

^q 4.19 Ta ti hedoo do raty kanewad had'yyt hē. Rahyb n'aa tón had'yyt hē sa waa, sa taah, nyy d' rabad'oo doo.

—Taw'ãäts hẽ baad bẽ matakä ti bẽ maa newëë doo. Bẽ matakëë do pénh, bẽ maa newëë do pénh, bẽ da P'op Hagä Do h'yy gan'yyh. Ti bahãnh baad bẽ da tah'yy gan'yyh. ²⁵Jé h'yy ganny däk doo, ti bahãnh P'op Hagä Do banoo nä ta hã ta h'yy ganäng doo. Jé kanahën d'os hẽ h'yy ganäng doo, P'op Hagä Do ado hõm da ta hã kanahën had'os doo' —näng mä Jesus.

Panyyg ky n'aa gó Jesus metëeh hahÿÿ hã
P'op Hagä Do bag'ãäs do ky n'aa

²⁶Ti m' taky hadoo:

—Aj'yy joom tym hejóm do ky n'aa hadoo né hẽ P'op Hagä Do bag'ãäs do ky n'aa. ²⁷Ta ãh tatebëj nuuj jé, adëb bã, atsëm, ta ti joom tym ganyyh, tabawäng. Dooh joom hejóm do hapëë bã nyy da tabawäng ti joom. ²⁸Ta daaj né hẽ joom k'ãäts baw'ëeh. Pooj jé tagajewäng, tii b' tabae däk, tii b' tabeag kãn. ²⁹Ta ag wah'ëë däk bã kã, ta heen n'aa hã, tii bã kã joom näng do bak'ãäd kãn ta joom, joom ji nu gekãä do nahëë me —näng mä Jesus kyyh.

³⁰Ti m' Jesus ky hadoo ênh:

—Panyyg see ky n'aa me ÿ her'oot bẽ hã P'op Hagä Do bag'ãäs do ky n'aa —näng mäh. ³¹—Joom motaad häd näng do tym nad'ëed is do hadoo né hẽ P'op Hagä Do bag'ãäs doo, tadu doo noo gó. ³²Jããm nad'ëed its né paawä ta tym, ji waa ty gamabuuj see bahãnh tabawäng. Tak'ëp ta moo bawäng. Tii hã kã taw'ëed batooj kãn ta hã kã, tabadahëëm bã^s —näng mä Jesus kyyh.

³³Hajõng ta ti hedoo pé panyyg ky n'aa gó Jesus baher'oot sa hã P'op Hagä Do panyyg n'aa. Jesus her'oot mä sa hã rahyb n'aa hajaa doo. ³⁴Sahõnh taher'oot do sa hã, panyyg ky n'aa me m' tamaher'oot. Sa mab hẽ, rabadoh bã m', Jesus baher'oot ta ma matëg sa hã nyy d' tahanäng pé panyyg gó teh'üüm doo.

Bah'ood Jesus meduuk do panyyg n'aa hahÿÿh

³⁵Ti noo gó m', tug bã kã m', Jesus ky hadoo ta ma matëg sa hã: —Hamäh, ër atsëg hõm karaj'aa tamyyj jé.

³⁶Ti m' raberéd b'ëeh hajök doo, ti m' ragatsëg t'oonh marakate gó Jesus gasooh doo gó. Ti m' rabatsëg kãn. Marakate wób an'aa

^r **4.25** Ta ti tawén kado hõm sa hã, rahyb n'aa manatakëë do hyb n'aa. Dooh rahyb n'aa p'eed bã P'op Hagä Do panyyg hã.

^s **4.32** Joom motaad häd näng do ky n'aa gó Jesus metëeh nyy da P'op Hagä Do bag'ãäs do kah'üüm, ny hadoo ta hã h'yy ka'ëeh do kah'üüm.

sa jawén. ³⁷Ti m' tak'ëp bah'ood bana. Tewëëp mä maadaka. Marakate tetaa m'. P'eets mä marakate bagyyb jëë paawä.

³⁸Marakate duu hënh mä Jesus baỹỹh. Ta nu tyng jó m' ta nu sooh.

Ti m' ta ma matëg ramebëë nyh, ti m' raky hadoo:

—Ma matëg! Õm h'yy kanap'eed! Èr da ag'yy! —näk mäh.

³⁹Ti m' tabas'ëëg gëët, ti m' bah'ood tameduuk. Ti m' maadaka hã taky hadoo:

—Bag hënh!

Ti m' bah'ood badoo wät. Badatih däk mäh.

⁴⁰Ti m' taky hadoo sa hã:

—Hëd n'aa tak'ëp bë beỹỹm? Dooh P'op Hagä Do hã bë h'yy kae nä bä? —näng mäh.

⁴¹Ti m' tak'ëp mä rabeỹỹm bong, ti m' rakaner'oot sa mab hë:

—Jaa ti hỹỹ éh? Bah'ood, maadaka sii hë raky daheeh! —näk mä sa kyyh.

Karap'aar h'yyb nesaa do aj'yy hã hadäk do Jesus ah'eed hõm do panyyg n'aa hahỹỹh

5 Ti m' rakajaa Geras buuj sa häj n'aa bä, karaj'aa tamyyj jé. ²Ti m' Jesus gatsëg nyh jawén paa bä m', aj'yy karap'aar h'yyb nesaa doo, mera doo, nanyw hë m' tabana ta wë. Pã gabaho doo gó, panang buuj dejëp do sa kamag n'aa radebong doo bä naa tabana. ³Tii b' né hë m' tabahe'ỹỹh. Dooh m' hajaa pé moo mawyyt péh. Haak sapuuw hadoo doo me né hë m' ramoo maw'yyd né paawä m', dooh m' rahaja bä. ⁴Hajõõ nuu me m' haak sapuuw hadoo doo me ramoo mawyyt, ratsyym maw'yyd paawä m'. Ti m' tagahet'ëeh mä haak sapuuw hadoo doo. Sapaar ta tsyym pëm tagahet'ëeh né m' tii d' ënh. Dooh ta hã hajaa meduuk péh. ⁵Adëb bä, atsëm na-ããj mä tabahew'ëët kamag habong hënh, waëë jó na-ããj hë. Tak'ëp mä tageëenh, ta daaj hë m' takahej'oooh pä bäh me.

⁶Dawëë naa m' Jesus tabahapäh bä m', waj'aa däk mä ta wë. Ti m' ta taron nuu me m' tabahyy häng Jesus wë. ⁷Ti m' tak'ëp mä ta kyyh:

—H'ëed makarën wë ỹỹ, Jesus, P'op Hagä Do T'aah, Sahõnh hë Bahãnh Hadoo Do T'aah? Maky dëë P'op Hagä Do häd gó, dooh da ỹ marejã bä! —näng mäh.

⁸Tii d' tawén edoo mäh, karap'aar h'yyb nesaa do Jesus ah'eed hõm do hyb n'aa m'. Hahỹỹ da m' Jesus kyyh:

—Meréd hõm hahỹ aj'yy! —näng mä karap'aar h'yyb nesaa do hã.

⁹Ti m' Jesus beanh ta hã:

—Nyy d' a häd? —näng mäh.

—“Hajök Doo” äã häd, —näng mäh —hajök do hyb n'aa äãh —näng mäh.

¹⁰Ti m' tets'ëë had'yyt mä Jesus hã tanah'eed hõm hyb n'aa dawëë karap'aar h'yyb nesaa do ta tii bä naa.

¹¹Hajõng mä too yb tii b' habëëh karaj'aa takëen hã, wajakëm doo bä. Ta tii b' mä sa waa rabahe'w'aa. ¹²Ti m' karap'aar h'yyb nesaa do rabetsëë Jesus hã:

—Man'oo äã ajëë pëë too yb hã —näk mäh.

¹³Ti m' Jesus banoo tii d' sa hã. Ti m' karap'aar h'yyb nesaa do benä kãn aj'yy hã hanäng do paah, too yb hã m' rabajëë pä kãn. Hajõng mä ti too yb. 2 miw mäh. Ti m' rameraa bong, ti m' rawaj'aa wëenh tame, tame m' rakejäg bëenh. Ti m' t'õp mä rapehã.

¹⁴Ti m' too yb hagã n'aa waj'aa bong mäh. Sa panang bä, panang nedaa bä na-ääj mä ramaher'oot sahõnh hë rahapäh doo. Ti m' panang buuj raban'yyh t'ii hënh, rabaheg'ääs hyb n'aa ky n'aa näng doo. ¹⁵Ti m' Jesus wë rakajaa bä kä, rabahegã kãn aj'yy hajõng do karap'aar h'yyb nesaa do hanäng do paah. Asooh mäh, saroor näng mäh, baad däg mä ta h'yyb tym. Ti m' rabeÿÿm bong. ¹⁶Ti m', ta ti hap'ëëh do paa rabahe'ood kãn han'aa do sa hã kä ta ti aj'yy karap'aar h'yyb nesaa do hanäng do paa ky n'aa. Too yb ky n'aa na-ääj mäh. ¹⁷Ti m' han'aa do rabetsëë Jesus hã, tabahõm hyb n'aa sa häj n'aa bä naa. ¹⁸Ti m' Jesus gatsëg sooh bä m', aj'yy karap'aar h'yyb nesaa do hanäng do paa betsëë Jesus hã, Jesus sii tabahõm hyb n'aa. ¹⁹Doo m' Jesus karën bä ta sii aj'yy ahõm bä. Hahÿÿ d' mä Jesus kyyh ta hã:

—Ahõm nä a yb, a ÿÿn, a wakãan wë. Maher'ood sa hã sahõnh hë taw'ääts hë hadoo do a hã Tak'ëp Hyb n'aa Jawyk Do bad'oo doo. Maher'ood sa hã nyy da õm tat'yyd mehiiin doo —näng mä Jesus kyyh ta hã.

²⁰Ti m' aj'yy bahõm kãn. Hëëj bód, Dekaporis häd näng doo bä taher'oot mä tak'ëp hanäm do Jesus bad'oo do ta hã. Ti m' sahõnh hë maa nap'ëëh do rahyb n'aa meuunh mäh.

**ÿÿnh has'oo däk do ky n'aa, karapee h'yy ganä
däk do ky n'aa daheeh hahÿÿh**

²¹Ti m' Jesus batsëg hõm bä p'aa hënh karaj'aa ta myyj jé, tabag'ëëd däk bä ta takëen hã, hajök nu sabug däk. ²²Ti m' aj'yy

Jaj-Ro häd näng do bana Jesus wë. Tób P'op Hagä Do panyyg rayd naherot do sa wahë n'aa see m' tii. Ti m' Jesus tabahapäh bä, ta taron nuu me m' tabahyy häng ta wë. ²³Ti m' tak'ëp mä tabetsëë ta hä. Hahÿÿ da m' ta kyyh:

—Edah tok ÿ tadajëp. B'ëëp ÿ karën paawä. Moo dëë ta hä tabahub däk hyb n'aa, tabedëp hyb n'aa —näng mäh.

²⁴Ti m' Jesus bahôm ta sii. Tabahôm bä hajök mä hah'ũüm ta sii, gatat'uuk mä ta hä. ²⁵Sa mahang ti awät mä ÿÿnh. Majyyw mä ta nahëeh. 12 m' ta baab ta nahëë badäk. ²⁶Hajök mä mediko hegãä bong do ta nahëeh. Mediko moo m' tahoop. Dooh m' rahaja bä. Ta wë hanäng do tahäj jëë né paawä m', dooh m' tahas'oo däg bä. Teg'yyis mä tii bä ta nahëeh. ²⁷Jesus taky n'aa napäh bä m', ta jó gadäk hënh mä tabana ta wë hajök do mahang. Ta saroor hä m' tamoo däng. ²⁸Tii d' tawén d'oo mäh, ta h'yyb gó m' taky hadoo: “Ta saroor hä ÿ moo dëë bä, ÿ d' ahub däk tii bä”, näng mä ta h'yyb gó. ²⁹Tii bä kä m', nyyw hë m' dooh wäd mä ta hä ta nahëeh. Ta hä m' tahegãä bä, ta h'yyb gó, has'oo däk mäh. ³⁰Tii bä m' nyyw hë m' Jesus hegãä bä m' ta hä naa anyyh ta ky gabuu. Ti m' ta jawén p'aa hënh tabegãä wät hajök do mahang, ti m' teanh:

—Jaa saror ÿÿ hä moo däng? —näng mäh.

³¹Ti m' ta ma matëg raky hadoo:

—Nepäh a hä hajök gatat'uuk do a hä? —näk mäh. —Hëd n'aa ti meanh?

³²Ti m' ty kaneréd had'yyt hë hajök do sa wë, tabaheg'ãäs hyb n'aa jaa ti ta hä moo däng doo. ³³Ti m' ÿÿnh hegãä bä kä m' ta hä has'oo däk mäh, ana mä Jesus wë, ti m' tabahyy häng mä ta taron nuu me ta wë. Kajajän mä ta ãm n'aa. Ti m' sahõnh hë m' tabaher'ood jëng ta hä. ³⁴Ti m' Jesus ky hadoo ta hä:

—Tok ÿÿ, õm has'oo däk P'op Hagä Do hä mah'yy ka'eeh do hyb n'aa. Ahõm kä h'yyb näm doo me. Dooh wäd a nahëë kä —näng mäh.

³⁵Jesus ber'oot nä bä m', rakajaa ajyy Jaj-Ro tób bä naa. Ti m' raky hadoo Jaj-Ro hä:

—A toog h'yy gakog hõm —näk mäh. —Hëd n'aa ti mah'yyb panas'ëeh ma matëg? —näk mäh.

³⁶Dooh m' Jesus hyb n'aa p'eed bä panäk do sa kyy hä. Hahÿÿ d' mä ta kyyh Jaj-Ro hä:

—Mahyb n'aa tón manäh. Hä ÿ h'yy kasadëë!

³⁷Ti ta bahãnh mä dooh m' tan'oo bä hajök do rahõm ta sii. Jããm mä takarën Peed, Tsijaag, Tsijaag hÿÿj Jowãw häd näng

doo. ³⁸Jesus rakajaa bä m' Jaj-Ro tób bä kä tahapäh mä séd dó m' raräb bä rabë bä. A'oot mä ta wób. ³⁹Ti m' tabajëë suun tób gó, ti m' taky hadoo sa hä:

—H'ëed ti bë haräp? H'ëed ti bë ha'oot? Karapee dooh tadajëb bä. Aÿÿh tii —näng mäh.

⁴⁰Tii bä m' Jesus raky kawew'aam.

Jesus mejüü raban'yyh jawén paa bä m', tats'yyt mä karapee yb, karapee ÿÿn, ta ma matëg ta sii han'aa doo, ti m' rabajëë p'ëë karapee hasooh hënh. ⁴¹Ti m' tamoo maso däk, ti m' taky hadoo ta hä:

—Tabita kûm —näng mä ta kyyh. (“Maruus, as'ëëg g'ëed!”), tahanäng pé m' tii.)

⁴²Tii bä m', nanyw mä tabas'ëëg gëët, awäd däk mäh. (12 m' ta baab n'aa.) Tii bä m', tak'ëp mä rameuuj bong. ⁴³Ti m' tak'ëp Jesus mejüü sa hä ranaher'oot hyb n'aa ta ti ky n'aa. Ti m' tamaher'oot sa hä rabanoo hyb n'aa maruus awa.

Ta panang bä Jesus raty n'aa ges'yyk do panyyg n'aa hahÿÿh

6 Ti m' ta tii bä naa Jesus ta ma matëg daheeh rabahôm panang tabawäng do paa hënh. ²Saab hä kä m' tama metëëk tób P'op Hagä Do panyyg rayd naherot do yt hë. Hajök maa new'ëë do rahyb n'aa meuunh mä taher'oot do sa hä. Ti m' raky hadoo:

—N'yy hënh naa taher'oot do P'op Hagä Do ky n'aa? —näk mäh. —N'yy hënh naa tah'yy ganäng doo? —näk mäh. —Nyy da tabad'oo tapehuunh doo? —näk mä sa kyyh. ³—B'aa bäh gaheh'öök do nado ti hahÿÿh? Marija t'aah nado ti hÿÿh? Tsijaag, Josés, Judas, Simaw nado ta wakään? Ta änh, bä ab'ëëh ër pa —näk mä sa kyyh.

Ti m' rakawajään ta wë. Raty n'aa gesyyg däk mäh. ⁴Ti m' Jesus ky hadoo sa hä:

—Sahõnh hë sa panang bä raweh'ëëh P'op Hagä Do ky n'aa rod. Jääm hë tabawäng do panang bä, ta wakään mahang, ta tób bä, dooh rawehëë bä —näng mä Jesus kyyh.

⁵Doo denaa hë m' Jesus pehuuj bä ta tii bä. Jääm né hë m' pawóp its nahëë enäh do hä ta moo tadasooh rabaheso padëëk hyb n'aa. ⁶Tahyb n'aa meuunh mäh, dooh panang buuj rah'yy kae bä tahegää bä.

Ta ma matëg 12 hedoo do Jesus mejüü do panyyg n'aa hahÿÿh

Ti m' sét panang ken'yyh bä m' Jesus ma metëëk. ⁷Ti m' tanaëënh 12 hedoo do ta ma matëg ta wë. Ti m' Jesus anoo mä sa hä

karap'aar h'yyb nesaa do rabahajaa rabahebë hyb n'aa. Pawóp hë ken'yyh mä tamejũũ rabahõm Jesus bad'oo doo da rabad'oo hyb n'aa. ⁸Hahỹỹ da m' tamejũũ:

—Dooh d' bë mahũũm péh, pãw hadoo péh, ta hood hadoo péh, ta sãm hadoo péh. Jããm hë da bë mahũũm tatu —nãng mäh. ⁹—Jããm ub da bë saroor bë hã hadäk do bë gahõm. Bë tsyym suun hë kä bë padedëek —nãng mä ta kyyh. ¹⁰Bë nu kajäg bä ta wób tób bä, tii bä da bë ayyw dó sa panang bë beréd hõm bä kä. ¹¹Jé bë raganado bä, bë ramaa nanewë bä bë her'oot doo, bë ahõm sa mahãnh. Sa panang bä naa bë ahõm bä bë tsyym suun bë tepyng padäg k'ããts. Tii da bë bad'oo, rabahapäh hyb n'aa dooh baad tado bä P'op Hagä Do panyyg raky nadaheeh doo —nãng mä ta kyyh sa hã.

¹²Ti m' rabahõm kãn. Raketyn hõm. Jé pad'yyt hë m' rabaher'oot reréd hõm hyb n'aa nesaa doo. ¹³Hajõng karap'aar h'yyb nesaa do rahebëë hõm mäh. Hajõk nahëë enãh do ta syyj me m' ratahed'yyd hõm, heso hõm mäh.

Jowãw nu gahem'uun do dajëp do panyyg n'aa hahỹỹh

¹⁴Ti m' Garirej häj n'aa wahë n'aa, Eróts häd nãng doo, taky n'aa napäh tii. Dawëë m' Jesus raky n'aa napëë däk. Hahỹỹ d' mä ta wób sa kyyh:

—Jowãw nu gahem'uun do paa né tii, dejëp do mahang ganä wät doo. Ti hyb n'aa tawén kabaj'aa —näk mä sa kyyh.

¹⁵—Ta ti Eriij p'ooj ub hawät do paah —näk mä ta wób sa kyyh. Ti m' ta wób hë raky hadoo:

—P'op Hagä Do ky n'aa rod p'ooj ub habong do paa hadoo pé ta tii —näk mä sa kyyh.

¹⁶Eróts ky n'aa napëë däk bä kä ta wób her'oot doo, taky hadoo:

—Jowãw nu gahem'uun do tii, ÿ mejũũ do paa ranu gahõg hõm. Ganä wät dejëp do paa mahang! —nãng mä Eróts kyyh.

¹⁷Eróts né ti mejũũ do paa ramoo maso däk, ramoo maw'yyd däk, radawäts gëët Jowãw nu gahem'uun doo. Tii d' Eróts wén d'oo mäh, Erodija, ta hỹỹj Pirip häd nãng do ÿỹm hyb n'aa. Eróts gat'ëë däk mä Erodija, ta hỹỹj ÿỹm. ¹⁸Ti hyb n'aa m' Jowãw ky hadoo paa ta hã:

—Dooh P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyc do an'oo bä magat'ëë bä a hỹỹj ÿỹm.

¹⁹Jowãw kyyh hyb n'aa m' Erodija ty n'aa gesyyg kãn, tawén kawaj'ããn kãn ta wë. Takarën paawä m' tamejũũ radaj'ëep Jowãw.

Du daa m'. ²⁰Eróts mo n'aa jesuu mä Jowāw. Eróts mä eỹm Jowāw hã. Tahapäh mäh, baad ub né hẽ ti Jowāw bawät P'op Hagä Do matym gó. Tsyť hẽ P'op Hagä Do wẽ Jowāw bawät tahapäh. Eróts maa newëë bã m' Jowāw her'oot doo, dooh m' baad tado ta h'yyb gó. Ti hadoo né hẽ, tamen mä Jowāw her'oot do tamaa newë bã.

²¹Tii bã kä m', ti bahãnh kä m', Erodija bawyyd kãn nyy d' tabad'oo. Eróts ta yd enäng do heen n'aa noo gó m' Eróts moo wät jãm. Tatsyyd bong mä ta karapee sa wahë n'aa, ta warahén sa wahë n'aa, sahõnh hẽ m' ky n'aa etsëeh do Garirej häj n'aa bã naa. ²²Ti m', jãm noo gó m', Erodija toog bana tabajãm hyb n'aa sa matym gó. Baad mä maruus sa matym gó, Eróts matym gó na-ãaj mäh. Ti hyb n'aa m' Eróts ky hadoo ta hã:

—Mets'ëë hã ÿ makarën péh. ÿ anoo né da a hã —näng mä ta kyyh.

²³P'op Hagä Do häd gó m' ta ky däng:

—Metsëë pé hã ÿÿ, ÿ anoo né da a hã. Wẽ ÿ hanäng do uuh ÿ anoo da a hã, makarën bã. Né hup ÿ né hẽ tii —näng mä Eróts kyyh.

²⁴Ti m' maruus banyyh ta ÿÿn wẽ tabeaanh hyb n'aa tetsëë pé Eróts hã. Ti m' ta ÿÿn ky hadoo:

—Mets'ëë Jowāw nu gahem'uun do nu gabóg —näng mäh.

²⁵Ti m' nanyw hẽ m' maruus matëeh p'aa hënh. Ti m' tabets'ëë kãn:

—Na, ÿ karën nanyw hẽ mabanoo hã ÿÿ Jowāw nu gahem'uun do nu gabóg ta hood gó —näng mä maruus kyyh Eróts hã.

²⁶Ti m' tak'ëp sa wahë n'aa hyb n'aa tón wät mäh. Ti hadoo né hẽ, ta ky bajawaa do hyb n'aa m', tatsyyd bong do taky däng do ramaa napäh do hyb n'aa m', tawén wanadii. ²⁷Ti m' nanyw hẽ m' tamejũũ warahén see Jowāw tadaj'ëep hyb n'aa, tamanaa hyb n'aa ta nu gabóg. Ti m' warahén bahõm Jowāw ragadahew'ëës doo hënh, tadaj'ëep mä Jowāw, tanu gahõg hõm mäh. ²⁸Tamanaa mä ta hood gó, tan'oo däk mä maruus hã. Ti m' maruus gado däk, tan'oo däg kãn mä ta ÿÿn hã kä. ²⁹Ti m' Jowāw ma matëg ky n'aa napëë däk bã m', rabana rabeheën ta hub. Ti m' ti m' radasuun jëng gabaho doo gó, kamag hood n'aa gó.

Jesus pahuunh do 5 miw sa waa panyyg n'aa hahỹh

³⁰Ti m' 12 hedoo do Jesus mejũũ do rababaaj nã Jesus wẽ. Ti m' rabaher'oot ta hã sahõnh hẽ rametëek doo, ramoo bok doo. ³¹Ta tii bã m' séd dó m' ta wẽ heg'ããs doo. Séd bã m' ranu kejäk do hyb n'aa,

du daa m' Jesus ta hataa daheeh rabawa péh. Ti hyb n'aa m' Jesus ky hadoo ta hataa sa hã:

—Hamäh, ër ah'ũũm ta wób rabeledoh hënh, bë kameh'ããk hyb n'aa —näng mäh.

³²Ti m' sa mab hë m' rabahôm marakate gó ta wób rabeledoh bã paawä. ³³Ta wób mä rahapäh raban'yyh. Ti m' sahõnh hë panang bã naa rabahôm ta takëen hã sa pooj jé. Sa pooj jé m' rakajaa. ³⁴Ti m' Jesus basoop bã, hajök do tabahapäh bã m', tat'yyd mehĩin mä sa hã. B'ée hagã n'aa tamah do hadoo mä ta hã. Ti m' hajõng ky n'aa tama met'ëëg kãn sa hã.

³⁵Tũũh däg bã kã m' ta ma matëg rabana ta wë, ti m' raky hadoo ta hã:

—Tũũh däg —näk mäh. —Dawëë hỹỹh. ³⁶Mamejõ hõm hajök doo, panang tabanäng bã, sét ken'yyh rabaj'eenh hënh na-ããj hë, sa waa rabetsëë hyb n'aa —näk mä sa kyyh.

³⁷Ti m' Jesus ky hadoo:

—Bë né hë hanoo sa waa —näng mäh.

Ti m' raky hadoo:

—Ta ti 8 kamarab ji moo wät ta sãm —näk mäh. —Ãã né hë g'eeh ti hets'ëë ta ti sa waa pãw? —reaanh mäh.

³⁸Ti m' Jesus beaanh:

—Nyy hë ti hanäng bë wë pãw? Bë hegãã —näng mä ta kyyh.

Ti m' rabaheg'ããs, ti m' raky hadoo:

—Ti anäng ji ma poo oow pé pãw. Pawóp its tah'ỹỹb —näk mä sa kyyh.

³⁹Ti m' Jesus mejũũ ramejũũ hajök do rabehyy b'ëeh hyb n'aa jawii jó. ⁴⁰Ti m' rabehyy b'ëeh, 50 ken'yyh mä ta wób, 100 ken'yyh mä ta wób ketyn hõm doo.

⁴¹Ti m' Jesus basog däk pãw, tah'ỹỹb na-ããj mäh. Hỹ pong jé taty däng bã m', P'op Hagã Do hã taky hadoo:

—Õm taw'ããts hë Ee. Man'oo däk ãã tä, ãã waa —näng mäh.

Ti m' pãw taganebäh bong, tets'ëë hõm mä ta ma matëg sa hã, rabets'ëë hõm hyb n'aa hajök do sa hã kã. Tah'ỹỹb na-ããj né hë m' pawóp had'os do tetyn hõm né hë m' tii d' ënh. ⁴²Tii bã kã m', sahõnh hë m' rabawëë bong. Wog enã hõm mä sahõnh hë. ⁴³Ti m' mad'aak do ta ma matëg rata hõm kawaju gó. 12 m' kawaju gedë hõm mäh. ⁴⁴Hawëë bong doo, 5 miw mä ajyy.^t

^t 6.44 Dooh m' taketsén bã yỹj, karepé.

Tamii pong jó Jesus bawät do panyyg n'aa hahÿyh

⁴⁵Ti m' nanyw hē ta ma matëg Jesus mejũũ ragatsëg t'oonh marakate gó, ta pooj jé rabahõm hyb n'aa Betsaj-Da häd näng do panang nemuun. Ti nuuj jé m' takedëe hõm hajõk do sa hä.

⁴⁶Takedëe hõm do jawén paa bä m' tabasëek mä waëë jó P'op Hagä Do sii taber'oot hyb n'aa.

⁴⁷Tabadajuu däk bä m', karaj'aa hoo gad'oo bä kä m' ta ma matëg rababoo däk. Ta mab hē m' Jesus bayyw gëët. ⁴⁸Ti m' tabaheg'ääs, dooh m' tahõm rahëe doo. Bah'ood ty gahëm mäh. Ti m' tapaj'ëe pooj jé Jesus bahõm kån sa wë tamii pong jó. Jesus tabëej paawä m', ⁴⁹⁻⁵⁰rabahapäh tamii pong jó hana doo. Tak'ëp mä rabeÿÿm bong. Awaaw bong mäh. Dajëp do saw'ëeng paa red'oo mäh.

Ti m' nanyw hē m' Jesus ber'oot sa sii:

—Bë eÿÿm manäh! ÿ ti hÿÿh —näng mäh.

⁵¹Ti m' tagatsëg sooh sa sii. Ti m' bah'ood badoo wät. H'yy gabedo bong mäh. Rameuuj bong mäh. ⁵²DooH rah'yy gah'ood nä bä Jesus hä, pãw tapehuuj né paawä. DooH rah'yy genä bä.

⁵³Rabatsëg hõm bä m', Genesaréh häj n'aa bä m' marakate badëe jad kån. Tii bä m' rabahũũ jad kån. ⁵⁴Ragatsëg bë sii hē m' pong hënh, ti babuj n'aa rabahapëe kån Jesus. ⁵⁵Tak'ëp mä raty gapedäg bong ramena hyb n'aa nahëe enäh do Jesus wë. Jé pad'yyt hē hëej Genesaréh w'oo hä hanäng doo bä naa ramena nahëe enäh doo. ⁵⁶Jé pad'yyt hē Jesus nu kejäk bä m', panang rakahet'aa bä m' ramena bëeh nahëe enäh doo. Ti m' rabetsëe nahëe enäh do ramoo kejäk hyb n'aa ta saroor noo byyh hä. Ti m' sahõnh hē nahëe enäh do moo kejäk doo, heso padäg kån mäh.

Ji h'yyb gó naa né hē nesaa do ky n'aa hahÿÿh

7 Ti m' Parisëw wób, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk do wób na-ääj mä rakajaa Jerusarënh hënh naa. Ti m' rakata däk Jesus wë. ²Ti m' rabahapäh, Jesus ma matëg wób rawëh mä ta si n'aa hē. DooH m' ramoo ketsyyd wäd rabahed'oo doo da. Sa hä m' nesaa do ta ti P'op Hagä Do hä. ³(Parisëw, sahõnh hē Judah buuj wób na-ääj hē, dooh rawëe bä, dooh rawa bä, sa wahë makü mahetëk doo da ramoo kanetsyyd pooj jé. ⁴Rabana bä jé sa waa hets'ëe do paah, dooh rawa bä, dooh rawëe bä, ramoo kanetsyyd bä, rabahed'oo doo da. Hajõõ tamo n'aa tii da rabahed'oo doo.

^t 6.44 DooH m' taketsén bä ÿÿj, karepé.

Sarej ragejōs, sa waa hood ragets'yyt sa wahë makū mahetëk doo da.)^u

⁵Ti m' Pariséw, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk do na-ããj mã rabeaanh Jesus hä:

—Hëd n'aa a ma matëg ranad'oo ãã wahëh metëëk doo da? Hëd n'aa dooh ramoo ketsyyd bã ër wahë makū rabahed'oo doo da? —näk mã sa kyyh.

⁶Ti m' Jesus ky hadoo sa hä:

—J'ooj madäk doo me ky ken'yym do bëeh! Baad né paa ti P'op Hagä Do ky n'aa rod Isajas häd näng do kyyh, bë ky n'aa. Hahÿÿ d' paa m' takerii däk P'op Hagä Do kyyh bë ky n'aa: “J'ooj madäk doo me ÿ raweh'ëeh. Sa kyyt tii. Dawëë sa h'yyb bawät mahänh ÿÿ. ⁷Dooh këh ÿ tado bã ti rama metëëk doo. Raky n'aa jawyyg ub tii. Ti hyb n'aa daap hë ti ta ti ÿ rahyb n'aa jew'yyk doo”^v —näng mã Jesus, Isajas her'oot do paa P'op Hagä Do kyyh.

⁸Ti m' taky hadoo ënh:

—Bë eréd hõm P'op Hagä Do mejüü doo. Bë wareem däg bë wahë makū metëëk do hä —näng mãh.

⁹Ti m' Jesus ej'ees sa hä:

—Baad né ta ti bë hä P'op Hagä Do mejüü do bë eréd hõm doo, bë wahë makū mejüü doo da bë bad'oo hyb n'aa kä. ¹⁰Hahÿÿ da Mosees metëëk do paa P'op Hagä Do mejüü doo: “Bë wehëë bë yb, bë wehëë bë ÿÿn.”^w “Ji daj'ëep ta yb, ta ÿÿn ky n'aa wasee doo.”^x ¹¹Tii d' né paawä ta kyyh, ta see hado däk bë metëëk doo —näng mã Jesus. —Hahÿÿ da bë kyyh: “Jé ta yb, ta ÿÿn hä taky hado bã, ‘Hä ÿ naa magadoo do pan'aa paawä, P'op Hagä Do matym n'aa däg tii. Dooh bë hä ÿ an'oo wäd bã’, taky hado bã, ¹²⁻¹³tii bã, ta tii d' ky hadoo doo, dooh ji mejō wäd bã ta ÿÿn, ta yb tamasa”, näk bë kyyh. Hajōng nä tii d' bë bad'oo doo —näng Jesus. —Bë wahë makū ma metëëk do bë ky sūüt do hyb n'aa bë eréd hõm P'op Hagä Do mejüü doo —näng mã Jesus Pariséw, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk do sa hä.

¹⁴Ti m' p'aa hënh hajōk do ta tii bã hab'ëeh do Jesus naëenh ta wë. Ti m' taky hadoo sa hä:

^u **7.2-4** Mosees ma metëëk do paa bahänh rakarën rabawëed däk. Sa hä, tii da ji adoo bã, baad ub ji P'op Hagä Do gadoo.

^v **7.7** Isajas 29.13

^w **7.10** Esodo 20.12, Dew-Teronom 5.16

^x **7.10** Esodo 21.17, Rewitikos 20.9

—Bë sahõnh hē, bë maa newë da, bë h'yy genä da y her'oot do hä: ¹⁵⁻¹⁶Ji noo me hajëng pé hyb n'aa nado ji nas'aa däk P'op Hagä Do hä. T'öp ji h'yyb gó naa hanyyh do ti hanoo ji nas'aa däk do P'op Hagä Do hä —näng mäh.

¹⁷Ti m' Jesus kedëë hõm hajök do sa hä. Ti m' tób gó tabajëë suun jawén paa bä ta ma matëg rabeaanh ta hä ta ti ta her'oot do ky n'aa. ¹⁸Ti m' Jesus baher'oot sa hä:

—B'ës h'yy ganah'ood éh? —näng mäh. —Ji hä hajëng pé hyb n'aa nado ji nas'aa däk P'op Hagä Do hä. ¹⁹Ta ti dooh tajëë bä ji h'yyb tym gó. Ji wog gó ti tabajëng, ta jawén anyyh p'aa hënh. Ti hyb n'aa dooh ji nas'aa bä P'op Hagä Do hä ji noo gó hejëng do hyb n'aa —näng mäh.

(Ta ti m' Jesus her'oot do ky n'aa m', taw'ääts mä sahõnh hē baad ub ji waa. Dooh m' ti haj'aa tado bä ji nas'aa bä.)

²⁰Ti m' taky hadoo ënh:

—Ta ti ji h'yyb gó naa henyh do hyb n'aa ji nas'aa däk P'op Hagä Do hä. ²¹Tii d' y wén her'oot, t'öp naa, ji h'yyb tym gó naa tabana do hyb n'aa nesaa do ji hyb n'aa newëë doo. Ji h'yyb gó naa tabana ji karën do ji bagä do ji yym nadoo do sii, ji patug nadoo do sii. Ji h'yyb gó naa tabana ti ji ets'ëëk doo. Ji h'yyb gó naa né hē tabana ji da hadoo do ji daj'ëëp doo. ²²Ji h'yyb gó naa né hē tabana ti ji hyb n'aa h'üüm do ji ma, sahõnh hē ji moo nesaa doo, ji noo kanesa doo, nu meby n'aa näng doo, ji hyb n'aa jewës doo, ji da hadoo do ji ky n'aa rejää doo, ji kasab'ee doo, daap hadoo do ji moo wät doo kä. ²³Sahõnh hē ta ti hedoo doo, ji h'yyb gó naa had'yyt tabana. Ta ti hyb n'aa ti ji wén nas'aa däk P'op Hagä Do hä —näng mä Jesus kyyh ta ma matëg sa hä.

**ÿñh ta s'ee hënh naa ta toog ky n'aa her'oot do
panyyg n'aa hahyñh**

²⁴Ti m' ta tii b' naa Jesus bahõm panang Tiir häd näng do nemuun. Ajëë suun mä tób gó. Dooh m' takarën raky n'aa napëë bä tii b' tabagä doo. Ti hadoo né hē, dooh m' tahaja bä tajejën bä. ²⁵⁻²⁶Ti m' yñh, Gereg buuj, Siro-Penisija bä m' henäng doo, ky n'aa napäh Jesus. Judah buuj nadoo do m' tii. ÿñh toog hä mera do badäk. Ti m' tabana Jesus wë. Ti m' ta taron nu paa me tabahyy häng Jesus wë. Ti m' tak'ëp mä tabetsëë Jesus bahabëë hõm hyb n'aa karap'ar h'yyb nesaa do ta toog hä hadäk doo.

27Ti m' Jesus ky hadoo:

—Na rawa dó sa waa rakarên do sa taah hã —näng mäh. —
Taw'ääts hẽ nado sa waa ji ado hõm bã ji banoo hyb n'aa sa
masãäh awaar taah hã —näng mã Jesus kyyh ÿñh hã.^y

28Ti m' ÿñh ky gadoo Jesus. Jesus kyy gó né hẽ m' taky hõm:

—Ehub né hẽ õm, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo —näng mäh. —
Ti hado né paawä, awaar sii hẽ rawa sa taah waa hyyj sa noo m'
kejak doo —näng mã ÿñh kyyh.

29Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—Abaaj hõm. H'yy ka'eeh doo me ÿ maky gadoo do hyb n'aa,
dooch wäd karap'aar h'yyb nesaa do a toog hã —näng mã Jesus ta
hã.

30ÿñh babaaj hõm bã kä m', takajaa ta toog wë, ahub däk ta
toog. H'yy kamehãäg sooh mäh. Karap'aar h'yyb nesaa do ahõm ta
hã hadäk do paah.

Aj'yy Jesus nabuuj genä däk do panyyg hahÿÿh

31Ti m' Jesus raberéd hõm Tiir hãj n'aa. Sidõn häd näng do hëej,
Dekaporis häd näng do hãj n'aa na-ãäj hẽ ratabës. Ti m' karaj'aa
Garirej häd näng doo hënh rabaw'ëenh. 32Jesus rakajaa bã m',
ramanaa mã ta wë aj'yy nabuuj gatamah doo, hebä doo. Ti m'
rabetsëe Jesus moo däng ta hã tabahub däk hyb n'aa.

33Ti m' Jesus mahüüm mã dawë hã, hajök do sa mahãnh. T'ii
hënh kä m' ta nabuuj gó m' tamoo jëe pëe. Ti m' ta mo poo hã Jesus
betsós wät, tii bã kä m' aj'yy nag'aad hã m' tamoo däng. 34Hÿ pong
jë m' taty dëe wät, tak'ëp mã tah'yy kawabaag wät, ti m' taky hadoo:
—Epata! —näng mäh. (“Genä däg”, tahanäng pé m' tii.)

35Tii bã m' nanyw hẽ m' aj'yy nabuuj genä padëek, ta nag'aad
na-ãäj mã nahejooj wäd mäh. Baad ub mã taber'ood däg kãn.

36Ti m' Jesus mejüü ranaher'oot hyb n'aa ta wób sa hã. Nabuj
keh'üüm mã tii. Tak'ëp mã Jesus mejõ paawä ranaher'oot hyb
n'aa, tak'ëp mã tii bã rabaher'oot Jesus mo haj'aa. 37Sahõnh hẽ m'
rameuunh Jesus mo haj'aa hã. Ti m' raky hadoo:

—Baad sahõnh hẽ tamo haj'aa —näk mäh. —Nabuuj gatamah do
sii hẽ nabuuj genä padëek, ner'oot do sii hẽ er'ood padëek tan'oo
bã —näk mã sa kyyh Jesus mo haj'aa ky n'aa hã.

^y 7.27 Tii da Jesus wén her'oot, tametyy hyb n'aa ÿñh baad ta hã tah'yy kae bã. Panyyg gó taky
n'aa her'oot, tahyb n'aa newëe hyb n'aa baad tado bã tamasaa bã Judah buuj nadoo do sa hã.
Jesus ky n'aa eh'üüm Judah buuj sa taah. Awaar taah gó taky n'aa ed'oo Judah buuj nadoo doo.

Jesus pahuunh do 4 miw sa waa panyyg n'aa hahÿÿh

8 Ti m' ta see pé noo gó hajōk do rakata padëek p'aa hēnh
ēnh. Dooh m' sa waa péh. Ti hyb n'aa m' Jesus naēnh ta ma
matëg, sa sii taber'oot hyb n'aa. Ti m' taky hadoo:

²—ÿ t'yyd mehīn hahÿ ēr wē kata pad'ëek doo. Tamawoob däg
ta āh si ÿ rababok. Dooh sa waa péh —näng mäh. ³—Dawëe naa ta
wób rabana. ÿ mejō bā rababaaj hōm sa gó, naheba padäg da, degōn
jëng da sah mahÿÿj ta hōō bā —näng mä Jesus ta ma matëg sa hä.

⁴Ti m' ta ma matëg raky hadoo:

—Nyy bā ji baw'yyt babā sa waa? Dawëe bā. Dooh ta nawaa
babā —näk mäh.

⁵Ti m' Jesus beanh:

—Nyy hē pāw bē wē? —näng mäh.

—Ti anäng setsi —näk mä sa kyyh.

⁶Ti m' Jesus mejūū hajōk do rabehey b'ëeh tūū. Ti m' tabasog
däk pāw, ti m' taky n'aa etsëe sa waa hyb n'aa. Tii bā m'
taganebäh boo kän, tets'ëe hōm mä ta ma matëg sa hä, rabets'ëe
hōm hyb n'aa hajōk do sa hä kã. ⁷Tah'ÿÿb na-āāj mä ti anäng mä
sa wē. Ned'ëed its mä ti tah'ÿÿb. Tii da né hē m' taky n'aa d'oo
ēnh tii. Ti m' tamejūū ta ma matëg rabets'ëe hōm hajōk do sa
hä. ⁸Tii bā kã m', sahōnh hē m' rabawëe bong. Wog enä hōm mä
sahōnh hē. Ti m' rabawëh do jawén paa bā m' mad'aak do ta ma
matëg rabata däk arook gó. Setsi m' arook gedē hōm doo. ⁹ 4
miw mä ajyy tahyb n'aa pé ti hawëe bong doo.

Hajōk do hä Jesus kedëe hōm jawén paa bā m', ¹⁰tagatsëg sooh
mä marakate gó ta ma matëg sa sii hē m'. Ti m' rabahōm Daramut
häd näng do hāj n'aa hēnh.

¹¹Rakajaa bā m', Pariséw rabana ta wē. Hajōng mä reanh ta hä.
Jesus rametyy hyb n'aa ramejūū mä tapahuuj bā sa matym haj'aa
wē hä.^z ¹²Ti m' tak'ëp mä tah'yy kawabaag wät, j'ooj madäk doo
me ramejūū do hyb n'aa m'. Ti m' taky hadoo:

—Daap hē da hē habong do rabetsëe hä ÿÿ ÿ pahuunh hyb n'aa
sa matym haj'aa —näng mäh. —Dooh ÿ metëeh pé ta heen n'aa
hahÿ sa hä. Né hup ÿ né hē ta ti ÿ her'oot doo —näng mä ta kyyh.

¹³Tii bā m' Pariséw taberéd b'ëeh, ti m' p'aa hēnh tagatsëg sooh
marakate gó, ti m' rabatsëg hōm karaj'aa ta myyj jé.

^z **8.11** Jesus wē Pariséw rakamaj'ī. Dooh raky dahē bā P'op Hagä Do mejūū do Jesus tado bā. Sa
hä péh, dooh Jesus haja bā wē hä tapahuuj bā, rawén mejūū sa matym haj'aa Jesus pahuuj bā wē
hä. J'ooj madäk doo me ramejūū do hyb n'aa Jesus wén manetëeh sa hä rakarēn do paawä.

**Pariséw, Eróts daheeh raheer'oot do mahānh ji
hyb n'aa matakëë do ky n'aa hahỹỹh**

¹⁴Ta ma matëg ramabaan mä ramahũũm sa waa pāw. Jāām hē sét its mä pāw marakate gó. ¹⁵Ti m' Jesus ky hadoo sa hā:

—Baad bë hyb n'aa matakä da. Baad bë kanä da Pariséw, Eróts sa pāw makuj n'aa mahānh —paa tamaher'oot mäh.

¹⁶Ti m' ta ma matëg rakaner'ood bong Jesus her'oot do ky n'aa. Hahỹỹ d' mä sa kyyh:

—Dooh ër wë pāw. Tii d' tawén edoo^a —näk mä sa kyyh.

¹⁷Ti m' Jesus hapäh ti raky n'aa hajëm doo. Ti m' tabeaanh sa hã:

—H'ëëd hyb n'aa pāw bë mabaan hõm bë banäng? —näng mäh.

—Dooh tagah'ood nä bä bë hã? Dooh bë h'yy kadawuung nä bä?

—näng mä ta kyyh sa hã. ¹⁸—Bë matym enä né paawä, dooh bë hapëë bä. Bë nabuuj genä né paawä, dooh bë maa napëë bä. Bë mabaan ¹⁹ 5 pāw ÿ etyn bong do 5 miw sa hã? Nyy hë kawaju bë gedë hõm mad'aak doo?

—12 kawaju mad'aak —näk mä sa kyyh.

²⁰Ti m' Jesus eanh ënh:

—Setsi pāw ÿ etyn bong do 4 miw sa waa, nyy hë arook bë gedë hõm mad'aak doo?

—Setsi arook mad'aak —näk mäh.

²¹Ti m' Jesus bedoo sa hã:

—Dooh bë h'yy genä nä bä? —näng mä ta kyyh ta ma matëg sa hã.

Aj'yy ty gadajuu däk do Jesus ty nä däk do panyyg n'aa hahỹỹh

²²Ti m' Jesus rakaja kãn Betsaj-Da häd näng doo bä panang bä. Ti m' ramanaa mä ta wë aj'yy ty gadajuu däk doo. Retsëë mä Jesus moo däng ta hã tabahub däk hyb n'aa. ²³Ti m' Jesus maso däk ta ranu mer'oot. Dooh m' raky dahé bä Jesus P'op Hagä Do t'aah tado bä. Nayyw hë jé pad'yyt hë takahũũm ranu mer'oot do ky n'aa. Pāw makuj nayyw hë takamekuunh tiriig mahang hadoo do tii.

—Äkä, mahapëë däk? —näng mäh.

^z **8.11** Jesus wë Pariséw rakamajĩ. Dooh raky dahé bä P'op Hagä Do mejũũ do Jesus tado bä. Sa hã péh, dooh Jesus haja bá wë há tapahuuj bá, rawén mejũũ sa matym haj'aa Jesus pahuuj bá wë há. J'ooj madäk doo me ramejũũ do hyb n'aa Jesus wén manetëëh sa hã rakarên do paawä.

^a **8.16** Dooh rah'yy kadawuung bá panyyg gó Jesus her'oot do há. Jesus há Pariséw Eróts daheeh ranu mer'oot. Dooh m' raky dahé bá Jesus P'op Hagä Do t'aah tado bá. Nayyw hë jé pad'yyt hë takahũũm ranu mer'oot do ky n'aa. Pāw makuj nayyw hë takamekuunh tiriig mahang hadoo do tii.

24Ti m' tabeg'ããs, ti m' taky hadoo:

—Dooh baad ÿ hapëë nä bã. ÿ hapäh habong doo. B'aa hadoo hã ÿÿ.

25Ti m' p'aa hënh Jesus moo däng ta matym hã ënh. Ti m' ta matym baad däg kä. Baad mä tabahapäh tii kä. Dooh m' taty gadajuu wäd bã kä. 26Ti m' Jesus mejüü tababaaj hõm ta tyw n'aa see me ta tób hënh. Dooh m' takarën myyj hënh tajëë wäd.

Jesus ky n'aa Peed her'oot do panyyg n'aa hahÿÿh

27Ti m' Jesus rabahõm panang wób Sesareja Pirip panang häd näng nedaa badäk doo hënh. Ti m' ramahõm me tabeaanh ta ma matëg sa hã:

—Jaa m' ÿÿh, sa nooh?

28Ti m' raky hadoo:

—Ta wób noo m', õm mä Jowāw nu gahem'uun do paah. Ta wób noo m', õm mä Eriij makūūh. Ta wób noo m', õm mä P'op Hagä Do ky n'aa rod p'ooj ub dejëp do paa seeh —näk mä sa kyyh ta hã.

29—Bë hã ënh? Jaa ÿ bë hã ënh? —näng mä Jesus sa hã.

Ti m' Peed ky hadoo:

—Õm ti Kristo,^b P'op Hagä Do H'yyb Däng Doo —näng mä Peed kyyh ta hã.

30Ti m' Jesus mejüü ranaher'oot hyb n'aa ta wób sa hã ta ky n'aa.

Jesus her'oot do tadajëp do ky n'aa hahÿÿh

31Ti m' Jesus du doo tama metëëk do ta hataa. Tama metëëk bã m' taky hadoo:

—ÿÿh, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Doo, hajõng da ÿ ahoop. Ër wahë n'aa, P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'ooh do sa wahë n'aa na-ããj da, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk do na-ããj hë, ÿ da rahyb n'aa wareem. ÿ da dajëp ran'oo bã. Tamawoob hë ta ã jawén paa bã, ÿ ganä wät da p'aa hënh —näng mä ta kyyh.

32Baad mä ta ky n'aa tabaher'oot. Ti m' Peed naëënh dawë hã. Ti m' taky ge'ÿÿm, Jesus tii d' tanaher'oot hyb n'aa.

33Ti m' Jesus ty kaw'õöd däk ta ma matëg wób sa wë. Ti m' Peed taky geãm wät.

^b 8.29 Ji h'yyb tym dëëb, p'ooj ub Judah buuj hã P'op Hagä Do ky n'aa enooh doo, ramaneëënh Mesijas. Gereg kyy me ramaneëënh Kristo. "P'op Hagä Do h'yyb däng doo", tahanäng pé m' ti.

—J'ee! Ahõm mahãnh ÿÿ, Nesaa Do Yb —nãng mäh.^c —Dooh mah'yyb dëe bã P'op Hagã Do karën do hã. Ajyy rakarën do hã ti mah'yyb däk —nãng mã Jesus kyyh.

³⁴Ti m' hajõk do ta wë kata däk doo, ta ma matëg na-ããj hë Jesus naëëj wät ta wë. Ti m' taky hadoo sa hã:

—Jé karën pé hëp ÿ hata tabahadoo hyb n'aa, taw'ããts hë teréd hõm ta hã hë tah'yy ka'eeh doo, taw'ããts hë teréd hõm ta hã hë tahyb n'aa newëe doo. Taw'ããts hë da tagado had'yyt hë tahoop do hëp ÿ n'aa. Taw'ããts hë tagadoo hëp ÿ n'aa radajëeb bã na-ããj hë. Taw'ããts hë ÿ taky daheeh, taw'ããts hë ÿ bawät doo da da ti bawät. ³⁵Tii d' ÿ wén edoo, badäk hahÿÿ hã ji hawät do tak'ëp kamahãn doo, jé tahoop do hëp ÿ n'aa jeÿÿm doo, dooh da P'op Hagã Do wë tanu dëe bã. Jé hëp ÿ n'aa, panyyg hanãm do hyb n'aa na-ããj hë, tahoop do gadoo péh, hëp ÿ n'aa tadajëb bã, panyyg hanãm do hyb n'aa tadajëb bã, ta h'yyb tym P'op Hagã Do wë da tanu dãng —nãng mã ta kyyh.

³⁶Ti m' taky hadoo ënh:

—Hëd n'aa ji karën sahõnh hë badäk hahÿ ji ta danãh, ji h'yyb tym banesaa hënh tahõm bã? —nãng mäh. ³⁷—Dooh ta sãm ji ad'oo pé ta s'ee hënh ji h'yyb tym nahõm hyb n'aa —nãng mã Jesus kyyh. ³⁸—Hëp ÿ n'aa, ÿ ma metëek do hyb n'aa na-ããj hë nu mebyng pé P'op Hagã Do hã hyb n'aa eréd hõm do sa matym gó, nesaa do moo heb'ooh do sa matym gó, ÿÿh, Ajyy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Doo, ÿ d' nu mebyng ënh ta hyb n'aa, Ee hejój gó, ta bag tak'ëp gabarëeh doo gó ÿ bahyng noo gó aãs tak'ëp baad hedoo do sa daheeh —nãng mã ta kyyh.

9 Ti m' taky hadoo ënh:

—Ta wób babã ër mahang habong do rahapãh nã da ÿ du doo noo gó sahõnh hë ÿ bag'ããs P'op Hagã Do hejój me. Radejëp do pooj jé rahapãh nã da tii. Né hup ÿ né hë ta ti ÿ her'oot doo.

Jesus kawareem do panyyg n'aa hahÿÿh

²Ti m' ji moo oow see pé sa ã jawén paa bã m', Jesus mahũũm ta sii Peed, Tsijaag, Jowãw daheeh. Ti m' rabas'ëëg kãn waëë p'op nu däk do hã. Sa mab hë m' t'ĩ hënh rabaym dó. Ti m' Jesus kawareem däk sa matym gó. Ta see hado däk mäh. ³Tak'ëp mã ta saroor gabar'ëëng däk, tak'ëp mã tabahawag däk. Dooh m' badäk

^c 8.33 Tah'yyb hapãh, Satanas kyy gó m' Peed ber'ood wät tawén ky geãm wät.

hahỹỹ bā hajaa pé saroor ti hadoo pé tak'ep hawak péh. ⁴Ti m' p'ooj ub habong do paa Eriij, Mosees häd enäh do rakas'ee b'ëeh sa matym gó. Jesus sii m' raber'oot.

⁵Ti m' Peed ky hadoo Jesus hã:

—Ma matëg! —näng mäh. —Taw'ääts hē babä er hã! —näng mäh. —Taw'ääts hē tamawoob hē ta tób n'aa äã temaa toonh. Sét hē a tób, sét hē Mosees tób, sét hē Eriij tób —näng mäh.

⁶(Dooh m' tadoo wät pé tak'ep rabeỹỹm bong do hyb n'aa m', tii d' tawén edoo.) ⁷Ti m' nyyw mä wë puh ganyyh, sahõnh hē sa hã m' tabadäng. Wë puh gó m' P'op Hagä Do ber'oot. Hahỹỹ d' mä ta kyyh:

—Hahỹ tah yỹ, tak'ep y kamahän doo. Bë maa newë, bë ky dahé ta kyyh —näng mäh.

⁸Ti m', nyyw hē m', raty kaw'ööd bong bā m', rabaheg'ääs bā m', jããm hē Jesus rahapäh. Dooh boo m' Jesus pa hab'ëeh do paah.

⁹Ti m' rabahyk bā m' Jesus mejũũ ranaher'oot hyb n'aa rahapäh doo, Aj'yy Hadoo Do Hỹ Pong Jé Hana Do ganä wät bā kã dejëp do mahang. ¹⁰Ti m' sa h'yyb gó m' rabenäm. Sa mab hē m' rakaner'ood bong. Hahỹỹ da m' sa kyyh:

—H'ëed ky n'aa tii, dajëp do ganä wät do taheer'oot doo? —näk mä sa kyyh.

¹¹Ti m' rabeaanh ta hã:

—Hëd n'aa Kristo kajaa do pooj jé Eriij m' matëeh, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk do raheer'oot? —näk mä sa kyyh.

¹²⁻¹³Ti m' Jesus ky hadoo:

—Se hub né hē. Eriij matëeh né da sahõnh hē tabenäm hyb n'aa —näng mäh. —Ti hadoo né hē, bë y maher'oot hahỹỹh: Eriij ewäd hyng né hē. Tii bā rah'yy kajäk doo da né hē rabad'oo paa ta hã. Tii d' né hē takerii däk ta ky n'aa P'op Hagä Do kyy kerih do hã^d —näng mäh.

Ti m' taky hadoo ênh:

—Yỹh, Aj'yy Hadoo Do Hỹ Pong Jé Hana Do ky n'aa ênh? Nyy da këh y n'aa kerih do P'op Hagä Do kyyh? Y na-ããj da hajõng y ahoop da. Y rahyb n'aa wareem da na-ããj hē —näng mä Jesus kyyh.

Pahëew Jesus haso däk do panyyg n'aa hahỹỹh

¹⁴Ti m' Jesus rakajaa bā kã m' ta ma matëg wób rabab'ëeh bā, hajök mä ranu sabug däk sa pa rabahapäh. Mosees ky n'aa

^d 9.12-13 Eriij tahanäng doo, Jowāw nu gahem'uun do né hē tii.

jaw'yyk do ma mehetëk do ky ked'aak mä sa daheeh. ¹⁵Tii bä m', nanäng nu sabuk do rabahapäh bä m' Jesus, raty ge-ee bong. Ti m' rawaj'aa nä ta wë rabadëng hyb n'aa m' Jesus.

¹⁶Ti m' Jesus ky hadoo ta ma matëg wób sa hä:

—H'ëed p'ää ti bë ky ked'aak sa wë? —näng mäh.

¹⁷Tii bä m' hajök do see ky ganyyh. Ti m' taky hadoo:

—Ma matëg! —näng mäh. —ÿ manaa a wë paawä tah ÿÿ.

Karap'aar h'yyb nesaa do ta hä adäk —näng mäh. —Dooh ter'ood wäd tan'oo bä. ¹⁸Ta hä tabadäng bä, tũü tadewëes. Ti tah ÿ gadów däk, tög kamatsëe däk, tsanamäts däk tan'oo bä —näng mäh. —ÿ eaaj wät a ma matëg sa hä rabahabëe hõm hyb n'aa. Dooh rahaja bä —näng mä ta kyyh Jesus hä.

¹⁹Ti m' Jesus ky hadoo:

—Baad P'op Hagä Do hä h'yy kana'eeh do bëeh, da hë badäk hahÿÿ bä habok doo! —näng mäh. —Hajõõ nuu me ÿ bawät nä g'eeh bë mahang bë ky dahé däk hyb n'aa kä? ÿ häd h'yyb napan däg bë hä, hä ÿ bë h'yy kanasadä nä do hyb n'aa —näng mäh. —Bë mana b'ëep pahëew —näng mäh.

²⁰Ti m' pahëew ramanaa ta wë. Ti m' karap'aar h'yyb nesaa do bahapäh bä m' Jesus, pahëew tabahehats wät. Ti m' tadawäts jat tũü. Tũü m' takawereem, kawereem, kawereem jat mäh. Tsanamäts jat mäh.

²¹Ti m' Jesus beaanh ta yb hä:

—H'ëed pénh tabadäk ta hä? —näng mäh.

—P'ooj ub takarapee noo gó tadäg né hë ta hä —näng mä ta yb kyyh. ²²Hajõõ nuu me karap'aar h'yyb nesaa do dahew'ëes tũü tëeg hõo me, tame na-ääj hë. Takarën tadaj'ëep. Mahaja bä, mado hõm. Mat'yyd mehïin ääh —näng mäh.

²³—ÿ haja bä? —näng mä Jesus kyyh. —Dooh hejooñh pé P'op Hagä Do hä h'yy ka'eeh pé hä —näng mäh.

²⁴Ti m' nayyw hë pahëew yb ky hadoo:

—ÿ h'yy ka'eeh né hë —näng mäh. —Man'oo tak'ëp ÿ h'yy ka'eeh hyb n'aa, ÿ ky nasëm hyb n'aa! —näng mäh.

²⁵Ti m' hajök waj'aa padëek sa wë rabaheg'ääs hyb n'aa Jesus hapäh bä m', nayyw hë m', hajök do kaj'aa do rabaheg'ääs do pooj jé, karap'aar h'yyb nesaa do tageäm wät tabanyyh hyb n'aa. Ti m' taky hadoo ta hä:

—Karap'aar h'yyb nesaa doo, ky tamah doo, nabuuj gatamah doo, anä pahëew hä hadäk doo! Dooh da ta hä madëe wäd bä! —näng mä Jesus kyyh.

²⁶Ti m' tak'ëp mä karap'aar h'yyb nesaa do geëej wät. Ti m' tak'ëp tabahehats wät, ti m' tabanä kän pahëew hã hadäk do paah. Ta wób sa hã m' pahëew dajëp. Bag hënh mä tabajad hõm, ti hyb n'aa m' dajëp rawén ed'oo. ²⁷Ti m' Jesus moo takyg sëek. P'op mä tabag'ëed däg kän.

²⁸Ti m' Jesus tób gó tabajëe suun jawén paa bä, sa m'aa hënh mä ta ma matëg rabeaanh ta hã:

—H'ëed hyb n'aa ãã wén nahajaa ãã habëe hõm bä karap'aar h'yyb nesaa doo? —näk mäh.

²⁹Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—Jããm hë P'op Hagä Do ji ky n'aa etsëe doo me, [ji noo kanawa doo me na-ããj hë] ta ti hadoo pé karap'aar h'yyb nesaa do tabanyyh —näng mä Jesus.

³⁰Ti m' ratsyym kasok ta tii b' naa. Garirej häj n'aa me m' ratabës. Dooh m' Jesus karën bä ta wób raky n'aa napëe bä rabaym doo, ³¹ta ma matëg tama metëek do hyb n'aa m'. Ti m' taky hadoo sa hã:

—ÿÿh, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Doo, ÿ da ran'oo däk da ta wób sa moo gó. ÿ radaj'ëep da. Tamawoob hë ta ã jawén paa bä ÿ ganä wät da p'aa hënh —näng mä Jesus ta ky n'aa hã.

³²Dooh m' rah'yy genä bä ti ta her'oot do sa hã. H'yyb e'ÿÿm mä rawén neaanh.

Raky ked'aak doo, jaa sa bahãnh hadoo do panyyg n'aa hahÿÿh

³³Ti m' rakajaa Kapar-Naüm häd näng panang bä. Tób bä tabajëe suun bä m' teaanh mä ta ma matëg sa hã. Ti m' taky hadoo:

—H'ëed p'ãã ti bë ky ked'aak ta tyw n'aa me, ër mana me? —näng mäh.

³⁴Dooh m' raky gado bä. Raky n'aa meb'yyh mäh. Tyyw me rababoo däk bä raky kedag bong ny hadoo do sa mahang hyb n'aa jawyk ta wób sa bahãnh. Ti hyb n'aa m' rawén ky n'aa meb'yyh.

³⁵Ti m' Jesus bahyy sooh, ti m' ta ma matëg tanaëenh ta wë. Ti m' taky hadoo sa hã:

—Jé karën pé ta wób sa bahãnh hadoo doo, taw'ããts hë da sa yd jë tanu gadäk. Taw'ããts hë sahõnh hë sa karom hadoo tabahadoo —näng mä Jesus kyyh sa hã.

³⁶Ti m' karapee t'aah ta moo takyg geët sa mahang, ti m' tabado däk, ti m' taky hadoo:

³⁷—Hëp ÿ n'aa hahÿ karapee t'aah hadoo pé gadoo péh, ÿ né ti tagadoo —näng mäh. —ÿ gadoo péh, ÿ had'yyt nado tagadoo, hã ÿ mejüü do ti na-ããj né hë tagadoo —näng mä Jesus sa hã.

³⁸Ti m' Jowāw ky hadoo:

—Ma matëg! —näng mäh. —Äã hapäh aj'y y a häd tabesok bä tahebë karap'aar h'y yb nesaa doo. Èr h'y yb hata nado tii, ti hyb n'aa äã ge'y ym tii d' tanad'oo hyb n'aa —näng mä Jowāw kyyh Jesus hä.

³⁹Ti m' Jesus ky hadoo sa hä:

—Bë geãm manäh! —näng mäh. —Doo hät y y gó pahuunh pé ta jawén y tanu mer'oot tii bä —näng mäh. ⁴⁰—Ti hyb n'aa, èr wë h'y y kawanereem doo, èr h'y yb hata tii —näng mäh.

⁴¹Ti m' taky hadoo ënh:

—Jé naëng han'oos pé hät y y gó bë hä, hata y y bë bahadoo do hyb n'aa, ta ti gadoo né da ta sãm baad hadoo do P'op Hagä Do hanaa. Né hup y né hë ti y her'oot doo —näng mä Jesus sa hä.

⁴²Ti m' Jesus ky hadoo ënh:

—Baad nado né paawä pä ta jawyyg n'aa ji hä ranu hüü däg bä ji radawäts tu tame t'öp ji pahãs hyb n'aa, ti bahãnh tak'ëp baad nado ji hä da, ky n'aa netsëeh do seeh, hah y karapee hedoo doo, hä y h'y y ka'eeh do ji h'y yb tatug bä nesaa do tamoo wät hyb n'aa —näng mäh.

⁴³Ti m' taky hadoo ënh:

—A moo hyb n'aa nesaa do mamoo wäd bä, taw'ääts hë paawä magakyd hõm a mooh. Taw'ääts hë mabasëek h y pong jé P'op Hagä Do wë sét a mooh, mahõm mahãnh ta s'ee hënh, tabanesaa hënh, pawóp hë tado bä a mooh. T'ĩ hënh mahõm bä, tëeg hõõ nadëek do mahoop da had'yyt hë. [⁴⁴T'ĩ hënh madoh-ro ji hawëh doo, dooh radejëb bä. T'ĩ hënh tëeg hõõ dooh tadäg bä —näng mäh.] ⁴⁵—A tsyym hyb n'aa nesaa do mamoo wäd bä, taw'ääts hë paawä magakyd hõm. Taw'ääts hë matsyym gahet mabasëek h y pong jé P'op Hagä Do wë, ta s'ee hënh, tabanesaa hënh, õm P'op Hagä Do aw'oong hõm mahãnh, pawóp hë tado bä a tsyym. [⁴⁶T'ĩ hënh madoh-ro ji hawëh doo, dooh radejëb bä. T'ĩ hënh tëeg hõõ dooh tadäg bä —näng mäh.] ⁴⁷—A matym hyb n'aa nesaa do mamoo wäd bä, taw'ääts hë paawä a matym mado ny yh. Taw'ääts hë mabasëek h y pong jé, P'op Hagä Do ji tabag'ääs doo hënh, sét a matym, jé ta s'ee hënh, tabanesaa hënh, õm P'op Hagä Do aw'oong hõm mahãnh pawóp hë tado bä a matym. ⁴⁸“T'ĩ hënh madoh-ro ji hawëh doo, dooh radejëb bä. T'ĩ hënh tëeg hõõ dooh tadäg bä”^e —näng mä Jesus.

⁴⁹Ti m' taky hadoo ënh:

Sahõnh hë ma matëk y y P'op Hagä Do metyy da ji ahoop do hä, sa h'y yb tym banyyw däk hyb n'aa ta hä, ta dab P'op Hagä Do hä ji ma ejuu do jukiir me ji enyyw däk doo da.

⁵⁰Ti m' taky hadoo ênh:

—Taw'ãäts hē ti jukiir. Ti hadoo né hē, tanadah'ëed wäd bä, taw'ãäts hē nado wäd. Ti hadoo né da bë hã. Taw'ãäts hē baad had'yyt hē bë babok bë da hadoo do wë. Baad bë babok do bë da hadoo do wë gawatsiig bä, taw'ãäts hē nado wäd —näng mäh. —Taw'ãäts hē h'y'yb nyyw gó bë baboo had'yyt hē bë da hadoo do wë —näng mä Jesus ta ma matëg sa hã.

Dooh ji ÿÿm ji eréd hõm bä do panyyg n'aa hahÿÿh

10 Ti m' Jesus raberéd däk Kapar-Naüm, atsëg hõm mä tamii Joradän häd näng doo. Tamyyj däk hã m', ta tyw n'aa me m' ramahyk Judah häj n'aa hënh. Ti m' p'aa hënh hajök mä ta wë han'aa. Ti m', tabahed'oo doo d' né hē m' tama metëek mä sa hã.

²Ti m' Pariséw wób rabana ta wë rametyy hyb n'aa m'. Hahÿÿ da m' rake'aanh:

—Ër ky n'aa jaw'y'yk do anoo g'eeh aj'y'yeréd hõm bä ta ÿÿm? —näk mäh.

³Ti m' Jesus ky hadoo:

—Nyy da Mosees ky n'aa jaw'y'yk do her'ood bä ênh? —näng mä Jesus sa hã.

⁴Ti m' raky hadoo:

—Mosees anoo ji erii däk ji ÿÿm ji eréd hõm do heen n'aa, tii b' ji mejõ hõm tabahõm hyb n'aa —näk mä Pariséw sa kyyh.

⁵Ti m' Jesus ky hadoo:

—Bë nabuj keh'üüm do hyb n'aa tii d' Mosees wén erii wät ta ti ky n'aa jawyk do ky n'aa —näng mäh. ⁶—P'ooj ub dooh ta tii da tahado bä. Sahõnh hē tadu dahäng noo gó P'op Hagä Do pahuunh aj'y'ÿÿnh daheeh. ⁷“Ti hyb n'aa kä, aj'y'ÿÿkä, ta yb, ta ÿÿÿn mahãnh kä, sa m'aa hënh kä, tagatëë hyb n'aa ta ÿÿÿm kä. ⁸Takatëë jawén paa bä sét rabahado padëek ta ÿÿÿm daheeh”^f näng mäh. Ti hyb n'aa pawóp hē ranado bong. Sét hado däg kån. ⁹Ti hyb n'aa séd hã P'op Hagä Do ata däk doo, dooh tahaja bä ji etyn bä —näng mä Jesus kyyh Pariséw sa hã.

¹⁰Tób bä kä m' ta ma matëg rabeaanh ta ti ky n'aa. ¹¹Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—Jé ta ÿÿÿm heréd hõm doo, tii bä ÿÿÿnh see hã takat'ëë däg bä, nesaa doo, P'op Hagä Do ganadoo do tamoo wät. Ta see ÿÿÿm sii

^f 10.8 Genesis 2.24

Karepé Jesus ky n'aa edëng do heen
n'aa (Maah-Ko 10.13-16)

he'yÿh do hado däk tii. Ta yÿm
paa tah'yib rejãã —näng mäh.
12—Jé ta patug heréd hõm do
ta see tagat'ëë däg bã, nesaa
doo, P'op Hagä Do ganadoo
do tamoo wät. Ta see patug sii
he'yÿh do hado däk tii —näng
mä Jesus kyyh.

**Karepé Jesus ky n'aa edëng do
panyyg n'aa hahÿÿh**

13Ti m' ta wób ramena
karepé ned'ëed is do Jesus wë,
sa hã Jesus moo däng hyb n'aa,
taky n'aa edëng hyb n'aa. Ti m'
ta ma matëg rage'yÿm mäh. 14Ti
m' dooh Jesus genaag bã ta ma

matëg rabad'oo doo. Ti m' taky hadoo sa hã:

—Na ramena karepé wë yÿ. Bë geãm manäh! Hahÿ karepé h'yy
ka'eel do hadoo, ti né hë P'op Hagä Do bag'ããs do karapee hedo
padëek doo —näng mäh.

15Ti m' taky hadoo ënh:

—Karapee t'aah ky daheeh do hadoo ky nadaheeh péh, dooh
P'op Hagä Do bag'ããs do karapee tado bã da. Né hup ÿ né hë ta ti
ÿ her'oot doo —näng mä Jesus.

16Ti m' karepé tabasog däk ta hã, tii bã m' sa nu gad'oo bã m'
tamoo däng, taky n'aa edëë boo kãn mäh.

Takëp ma näng do panyyg n'aa hahÿÿh

17Ti m' ta tii b' naa Jesus tsyym kadoo bã m', ana mã aj'yy ta wë.
Ta taron nuu me m' tabahyy häng ta wë. Ti m' taky hadoo:

—Baad õm, ma matëg! —näng mäh. —Nyy da ÿ bad'oo edëb
had'yit do ÿ gadoo hyb n'aa, P'op Hagä Do pa ÿ bawät hyb n'aa
kä? —näng mã aj'yy kyyh.

18Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—Hëd n'aa baad ub hã ÿ mabanäng? —näng mäh. —Jããm hë
P'op Hagä Doo, baad hadoo doo. Dooh ta see pé baad hadoo péh.

19Mahapäh hahÿ P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk doo: “Manaboh
manä a da hadoo doo. Aã manä a yÿm nadoo do sii, a patug nadoo

do sii. Etsëëg manäh. Daap hē maky n'aa tapa manä ta wób. Mawad'ii manäh. Mawehëe a yb, mawehëe a yÿn"⁹ —näng mä Jesus kyyh ta hã.

²⁰—Ma matëg! —näng mä aj'yy kyyh. —P'ooj ub, y karapee noo gó y panyyg kadeheeh né hē ta tii hã —näng mä ta kyyh Jesus hã.

²¹Ti m' Jesus ty däng ta wë, takamahän wät mäh. Ti m' taky hadoo ta hã:

—Sét hē ti hawät a hã —näng mäh. —Abaaj hõm, mesëem hõm sahõnh hē a wë hanäng doo. Man'oo ta sãm paa kas'uut do sa hã. Tii d' madoo bä hÿ pong jé magadoo da tak'ëp baad hadoo do P'op Hagä Do hanaa. Ti jawén ana wë yÿ, hëp y hata mabahadoo hyb n'aa kä —näng mä Jesus kyyh ta hã.

²²Ti m' aj'yy h'yy katón geët. Ti m' ahõm mä Jesus mahänh. H'yy katón wät mäh, tak'ëp tawekäp do hyb n'aa.

²³Ti m' Jesus ty däg ta ma matëg sa wë, ti m' taky hadoo:

—Hejooñh né hē wekäp do sa hã P'op Hagä Do bag'ääs do karapee n'aa rabahadoo hyb n'aa —näng mäh.

²⁴Ti m' sa h'yyb gó ta ma matëg rameuunh mä Jesus her'oot do hyb n'aa. Ti m' p'aa hënh Jesus ky hadoo sa hã:

—Tah haa —näng mäh. —Hejooñh né hē ji hã P'op Hagä Do bag'ääs do karapee ji bahadoo hyb n'aa —näng mäh. ²⁵—Hejooj né paawä kameer hã tatabëej bä gats'uus doo gó, ta bahänh tabahejooñh wekäp do sa hã P'op Hagä Do bag'ääs do karapee n'aa rabahadoo hyb n'aa —näng mäh.

²⁶Ti m' ti bahänh mä ta ma matëg rameuuj bong mäh. Sa mab hē m' rakaner'oot. Hahÿÿ da m' sa kyyh:

—Jaa ênh ti P'op Hagä Do wë hasëek ênh? —näk mäh.

²⁷Ti m' Jesus ty gadäg däk sa wë, ti m' taky hadoo:

—Ji daaj hē dooh né hē ji haja bä P'op Hagä Do wë ji as'ëëg bä. Ti hadoo né hē, dooh P'op Hagä Do nahajaa péh. Ti hajaa ta wë ji tamasäk —näng mäh.

²⁸Ti m' Peed ky hadoo:

—Sahõnh hē äã beréd hõm a hataa äã bahadoo hyb n'aa —näng mäh.

²⁹Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—Né hup y né hē hahÿ y her'oot doo: Hëp y n'aa, P'op Hagä Do panyyg hanäm do hyb n'aa na-ääj hē heréd hõm pé ta tób,

⁹ 10.19 Esodo 20.12, Dew-Teronom 5.16-20

heréd hōm do ta wakãän, ta änh, ta yb, ta yÿn, ta taah, ta joom banäng doo, ³⁰ta bahãnh hajōng tagadoo da badäk hahÿÿ bā ta mabaj. Tagadoo da tób, ta wakãän, ta änh, ta yÿn, ta taah, ta joom banäng doo. Ta no n'aa na-ãäj da tagadoo. Ta jawén kã, hÿ pong jé kã, tagadoo da edëb had'yyt doo. P'op Hagä Do pa tabawäd had'yyt da. ³¹Hajök babä hyb n'aa jewyk do wób, ta jawén kã hyb n'aa sekog padäg its da hÿ pong jé. Babä hyb n'aa sekog is do wób kã ti noo gö kã hyb n'aa jewyg kãn da —näng mä Jesus kyyh sa hä.

P'aa hēnh Jesus her'oot tadajëp do ky n'aa panyyg n'aa hahÿÿh

³²Ti m' Jesus rabahōm Jerusarēnh hēnh. Jesus mä sa pooh. Ti m' ta ma matëg rahyb n'aa newëë mä t'ïi hēnh Jesus bahōm doo.^h Ta wób mä sa sii hah'üüm do e'yÿm mäh. Ti m' sa m'aa hēnh Jesus naëēnh ēnh 12 hedoo do ta ma matëg. Ti m' tamaher'oot sa hä ta mo n'aa. ³³Ti m' taky hadoo:

—Ër ah'üüm Jerusarēnh hēnh —näng mäh. —ÿÿh, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Doo, ÿ da rahaëëj däk da P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooh do sa wahë n'aa sa moo gö, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk do sa moo gö na-ãäj da. Dajëb hä raky n'aa etyy da yÿh. ÿ da rahaëëj däk Judah buuj nadoo do sa moo gö —näng mäh. ³⁴—Ta ti ÿ da raky n'aa ej'ees, ÿ da rahetsoos. ÿ da rahewyyh. ÿ da radajëëb kãn —näng mäh. —Tamawoob hē äh ÿ jawén paa bā, ÿ d' ganä wäd kãn —näng mä Jesus ta ma matëg sa hä.

Tsijaag, Jowāw daheeh retsëë do panyyg n'aa hahÿÿh

³⁵Ti m' Sebedew taah hedoo doo, Tsijaag, Jowāw daheeh, rabana Jesus wë. Ti m' raky hadoo ta hä:

—Äã karēn paawä manoo äã etsëë do a hä —näk mäh.

³⁶Ti m' Jesus ky hadoo sa hä:

—H'ëed ti bë karēn hä yÿ? —näng mäh.

³⁷Ti m' raky hadoo:

—Äã karēn paawä tak'ëp makabaj'aa doo me mabag'ääs doo bā, a hub hadäk hēnh äã see basooh man'oo bā, s'yÿ me äã seeⁱ —näk mä sa kyyh.

³⁸Ti m' Jesus ky hadoo sa hä:

^h 10.32 Ta ma matëg rawén hyb n'aa newëë Jerusarēnh hēnh Jesus bahōm doo, t'ïi hēnh Jesus majiï rababok sa h'yyb.

ⁱ 10.37 Tak'ëp hyb n'aa jewyk do tii, sa wahë n'aa basooh do pa hat'oonh doo. Rakarēn paawä ta wób sa wahë n'aa rabahadoo Jesus sii.

—Dooh bë hapëë bã ti bë etsëë doo —näng mäh. —Bë hajaa da ÿ ahoop do bë ahob bã? Bë hajaa da bë dajëb bã ÿ dajëp doo da? —näng mä Jesus sa hä.

³⁹—Äã hajaa! —näk mäh.

Ti m' Jesus ky hadoo:

—Bë ahoop né da ÿ ahoop do hadoo doo. ÿ dajëp do hadoo né da bë dejëp —näng mäh. ⁴⁰—Hÿÿ kä, ta ti bë etsëë do hä ÿÿ, ÿ nado ti hanoo. P'op Hagä Do anoo da hup ÿÿ hënh, sã ÿÿ hënh rabat'oonh, ta pooj jé tabenäm do tah'yyb däng do sa hyb n'aa —näng mäh.

⁴¹Ti m' ta ma matëg wób, ji moo sahõnh hë hadoo do raky n'aa napäh bã retsëë doo, rah'yy kawaj'ään bong Tsijaag Jowāw sa wë.

⁴²Ti m' Jesus naëëj nä ta wë sahõnh hë ta ma matëg. Ti m' taky hadoo sa hä:

—Bë hapäh né hë, ta ti Judah buuj nadoo do sa wahë n'aa ky n'aa hedoo doo, tak'ëp ramejüü sa hä. Bë hapäh né hë ti hyb n'aa jew'yyk doo, tak'ëp ramejüü sa karapee n'aa —näng mäh. ⁴³—Bë mahang taw'ääts hë dooh tii d' tado bã. Bë mahang karën pé kaweh'ëeh péh, taw'ääts hë da ta wób sa karom hadoo tabahado däk, ta wób tamasa. ⁴⁴Bë mahang karën pé ta wób sa bahänh nu gadäk péh, taw'ääts hë takadad'uuh sahõnh hë sa wë. Taw'ääts hë sahõnh hë sa masa n'aa, sa karom kanep'aak do hado däk tii —näng mäh. ⁴⁵—ÿÿh, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Doo, ÿ na-ääj né hë. ÿ ahyng babä ÿ rahyb n'aa jew'yyk do jawén nado. ÿ ahyng babä ÿ masa hyb n'aa ta wób, ÿ ky n'aa en'ym hyb n'aa ta wób sa hä, ÿ dajëp hyb n'aa hajök do nesaa do sa mo haj'aa sãm hyb n'aa —näng mä Jesus kyyh.

Baritsiméw häd näng do panyyg n'aa hahÿÿh

⁴⁶Ti m' rakajaa panang Jerikó häd näng doo bã. Ti m', ta jawén, panang bã naa Jesus, ta ma matëg, hajök do wób ratsyym kasok bã, ta tyw n'aa nabyy me m' tabahäng ty tamah doo. Baritsiméw mä ta häd. Tsiméw häd näng do t'aa m' tii. Ta tyw n'aa me tabahäng dajëër tetsëë hyb n'aa m' ta tii me tebës do sa hä. ⁴⁷Ti m', Jesus, Nasaréh buuj ramaneënh do né hë ti ta tii bã tabës taky n'aa napäh bã m', tak'ëp mä tageëëj wät. Hahÿÿ da m' ta kyyh:

—Mat'yyd mehïïn ÿÿh, Jesus, Dawi panaa!^j —näng mäh.

^j 10.47 Sa h'yyb tym dëëb, p'ooj ub Judah buuj hä P'op Hagä Do ky n'aa enooh doo, ramaneënh Mesijas. Dawi panaa mahang ta ti ganyyh P'op Hagä Do ky däng do paa hyb n'aa, "Dawi panaa" ramaneënh na-ääj hë P'op Hagä Do Ky Däng Doo. Tii da Jesus Baritsiméw wén maneënh, ta hä pé Jesus né hë ti P'op Hagä Do ky n'aa enooh do paa kaja däk doo.

48Ti m' ta wób raky ge'ȳym mäh, bag hēnh tabahäng hyb n'aa. Raky geãm né paawä m', tak'ëp tageëj wät tii bā:

—Mat'yud mehĩn ȳyh, Dawi panaa! —näng mäh.

49Ti m' Jesus baym.

—Bē naëej! —näng mäh.

Ti m' raky hadoo Baritsiméw hā:

—Tsebe wäd! P'op as'ëeg g'ëed! Õm tanaënh! —näk mäh.

50Ti m' ta hatsë taw'oong jat mäh, gatsëg geët, ahõm mä Jesus wë.

51Ti m' Jesus beaanh ta hā:

—H'ëed ti makarēn ȳ moo wät a hā? —näng mäh.

—Ma matëg! Ȳ karēn ȳ begāā däk —näng mäh.

52Ti m' Jesus ky hadoo ta hā:

—Ahõm nä. Hā ȳ mah'yy ka'eeh do hyb n'aa õm has'oo däk —näng mäh.

Ti m' nyyw hē m' tabahapëe däk. Ti m' tabahõm Jesus sa jawén.

Baad Jerusarēnh bā Jesus ragadoo do panyyg n'aa hahȳh

11 Ti m' Jesus rabahõm. Ti m' Jerusarēnh bedaa däk bā m', panang Betapagéh, Betanija häd enäh do w'oo hā rakajaa bā, waëe joom oriib häd näng do banäng bā, pawóp hē ta ma matëg Jesus mejũũ sa pooj jé m' rabahõm hyb n'aa. ²Hahȳ d' mä ta kyyh sa hā:

—Bē ahõm panang hēnh bē pooj jé badäk doo hēnh ti nuuj jé. Bē kajaa bā, bē hapäh da jumeto t'aah ji najasooch nä doo. Ta tyd hā da tabahäng —näng mäh. —Bē asood hõm da, bē manaa wawëe hē —näng mäh. ³—“Hëd n'aa ti bē as'oot?”, ranoo bā, “Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do karēn, bada m' tamejũũ rababaj nä”, näk da bē kyyh —näng mä Jesus pawóp hadoo do sa hā.

⁴Ti m' rabahõm, ti m' jumeto t'aah rabawyyd kån tób w'oo hā. Tób noo hā m' takahõ. ⁵Ti m' rabas'oot bā m', p'eets hē hab'ëeh do rabeaanh:

—H'ëed ti bē hab'ëeh? Hëd n'aa ti bē as'oot? —näk mä sa kyyh.

⁶Ti m' Jesus ma matëg raky hadoo Jesus bedoo doo d' né hē m'. Ti m' rabanoo ramahũũm. ⁷Ti m' Jesus ma matëg ramana kån Jesus wë. Ti m' sa hatsë sa hā padëek do paa radatoonh jumeto jó. Ti m' Jesus bas'ëeg sooh ta jó. ⁸Hajõk mä sa hatsë sa hā padëek do paa rat'ëeg hõm ta tyw n'aa me, tamahõm doo me, raweh'ëeh hyb n'aa. Ta wób mä ragekyyt mä bag'aad, rat'ëeg hõm mä ta tyw n'aa

me.^k ⁹Ti m' sahõnh hē pooj jé hah'ũũm doo, duu hēnh han'aa do na-ããj mã tak'ëp mã sa kyyh:

—P'op Hagä Do ãã j'aa etsë! —näk mäh. —Ky n'aa kedëng tii, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do kyy gó hana doo!^l —näk mäh. ¹⁰—P'op Hagä Do ky n'aa edëng da ër wahë makũ Dawi bag'ããs do paa hadoo bag'ããs doo^m —näk mäh. —Hÿ pong jé hawät do hã ãã j'aa etsë! —näk mã sa kyyh.

¹¹Ti m' Jerusarēnh bã Jesus bajëë suun kãn. Ti m' tabahõm P'op Hagä Do tób n'aa hēnh. Tabegãã däk mäh. Tug bã däg do hyb n'aa m', ¹²hedoo do sa sii hē m' tabahõm ta s'ee hēnh, Betanija häd näng doo hēnh, raba'ÿÿh hyb n'aa m' tii bã.

P'op Hagä Do tób wahoo gó hes'ëëm do Jesus hebëë bong do panyyg n'aa hahÿÿh

¹²Ti m' jati péh, Betanija bã naa ratsyym kasok bã, Jesus asa däk. ¹³Dawëë naa m' tabahapäh joom wiigo häd näng doo. Taheg'ããs mã teag bã. Dooh m' ta hã, ta ag noo gó nado m' ta h'yyb.ⁿ ¹⁴Ti m' joom hã taky hadoo:

—Dooh da meag wäd bã! Dooh d' a ag repoo wäd bã! —näng mäh.

Ta ma matëg ramaa napäh mã ta kyyh joom hã.

¹⁵Ti m' rakajaa bã kã m' p'aa hēnh Jerusarēnh bã, Jesus bajëë suun mã P'op Hagä Do tób n'aa w'oo hã, kahadë doo gó, wahoo gó. Ti m' Jesus bahabëë bong tii bã hes'ëëm doo, hets'ëë do na-ããj mã. Ti m' tabaũũj bëëh dajëër rabaheb'aanh do tyng n'aa. Gurii-i hes'ëëm do tyng n'aa na-ããj mã taũũj bëëh. ¹⁶Dooh m' tan'oo bã ramatabëj bã wak'ããb ta tii me, P'op Hagä Do tób n'aa wahoo gó. ¹⁷Sa hã tama metëëk bã m' taky hadoo:

—Nepäh bë hã kerih do P'op Hagä Do kyyh? —näng mäh. —Hahÿÿ da takerih P'op Hagä Do kyyh: “Tóp ÿÿ ji maneëënh da sahõnh hē badäk hahÿÿ bã habong do P'op Hagä Do hã raky n'aa etsëë do tób n'aa”^o —näng mã Jesus. —Hÿÿ kã, baretsëg tób n'aa hado däk bë an'oo bã! —näng mã Jesus kyyh sa hã.

^k **11.8** Tii d' né paa m' rabahed'oo sa wahë n'aa ragadoo bã. Ratsebë, raweh'ëëh do heen n'aa tii.

^l **11.9** Saaw-Mo 118.25-26 hã takerii däk do hã rabeht'ũũm.

^m **11.10** Tii d' rawén her'oot, sa hã pé edaa däk Jesus du doo do Isaraéw buuj tabag'ããs doo.

ⁿ **11.13** Ta ag noo gó nado né paawã, joom baad hadoo do hã ji aw'yyt né hë pawóp its ta ag tabeak do pooj jé ganyyh doo. Kas'ut do sa waa tii. Ti ti Jesus esoos do tabepóh hyb n'aa paawã.

^o **11.17** Isajas 56.7

¹⁸Ti m' P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'oooh do sa wahë n'aa, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk do na-ããj mä raky n'aa napëë kãn mä ta tii. Ti m' ratyw n'aa esoos mä radaj'ëep hyb n'aa m' Jesus, Jesus rajeÿÿm do hyb n'aa m'. Rawén jeÿÿm mäh, hajök mä gen'aak Jesus metëek do hã.

¹⁹Ti m' tug bä kä m' Jerusarënh Jesus raberéd däg kãn, ah'ũũm kãn mäh.

Baad ji h'yy ka'eeh do panyyg n'aa hahÿÿh

²⁰Jati pé bap paa m', Jerusarënh hënh rabahôm bä m', joom wiigo häd näng doo me m' ratabës. Tsawyy häng mä sahõnh hë m' rabahapäh. ²¹Ti m' Peed hyb n'aa newë däk mä Jesus ky hadoo do paa joom hã. Ti m' taky hadoo:

—Ma matëg! Mahegãã! —näng mäh. —Tsawyy häng joom mawas'ee häng doo —näng mäh.

²²Ti m' Jesus ky hadoo:

—Taw'ããts hë P'op Hagä Do hã bë h'yy ka'eeh —näng mäh. ²³—Né hup ÿ né hë hahÿ ÿ her'oot doo: Hahÿ waëë hã ky hadoo péh: “Ahôm, ahob tame”, hanäng péh, P'op Hagä anoo ti ta hã, ta hã baad tah'yy kae bä, P'op Hagä Do ky däng do taky nasëew bä ta h'yyb gó. ²⁴Ti hyb n'aa bë ÿ maher'oot hahÿÿ da: Bë gadoo né da sahõnh hë P'op Hagä Do hã bë ky n'aa etsëe doo, baad bë ky dahé bä, bë ky nasëew bä bë hã tanoo do hã —näng mäh. ²⁵—Bë ky n'aa ets'ëe bä, tanyy bä bë h'yyb gó baad nadoo do bë da hadoo do wë, taw'ããts hë pooj jé bë hyb n'aa mabaan hõm tii, bë Yb hÿ pong jé hawät do hyb n'aa mabaan hyb n'aa nesaa do bë hã na-ããj hë. [²⁶Bë hyb n'aa manabaan hõm bä, dooh na-ããj hë bë Yb hÿ pong jé hawät do hyb n'aa mabaan bä nesaa do bë moo bok do paah —näng mä Jesus kyyh.]

Jesus hã reaanh doo, jaa ky gabuuj rahanäng do panyyg n'aa hahÿÿh

²⁷Ti m' rakajaa Jerusarënh hënh. Jesus bawät bä m' P'op Hagä Do tób n'aa wahoo gó, kahadë doo gó, kajaa mä ta wë P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'oooh do sa wahë n'aa, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk doo, Judah buuj sa wahë n'aa hedoo do sii hë. ²⁸Ti m' raky hadoo ta hã:

—Jaa kyy gó mabad'oo hahÿ mabad'oo doo? Jaa ky gabuuj gó hahÿ mamoo wät doo?^p —näk mä sa kyyh.

^p 11.28 Hes'ëëm do Jesus hebëë bong do hyb n'aa, hajök do tama metëek do hyb n'aa na-ããj hë rawén eanh. Jesus hã he'aanh do sa kyy gó ta tii bä hes'ëëm do rabehes'ëëm. Ti hyb n'aa dooh ragenaag bä Jesus bad'oo doo.

²⁹Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—ÿ eanh bë hã ênh. Bë her'ood bã, tii bã ÿ baher'oot bë hã jaa ky gabuuj hahÿ ÿ moo wät doo, hahÿ ÿ bad'oo doo —näng mäh.

³⁰—Jaa ky gabuuj Jowãw nu gahem'uun do nu gemuun paah? Hÿ pong jé hawät do kyy gó, sa ky gabuuj hë paah? Bë her'ood hã ÿÿ —näng mäh.

³¹Tii bã m' sa m'aa hënh mä raky n'aa hajëew bong. Hahÿÿ d' mä sa kyyh:

—Hÿ pong jé hawät do kyy gó èr noo bã, teanh da èr hã tii bã: “Hëd n'aa paa ti bë ky nadaheeh ênh?”, näng da. ³²Ajyy kyy gó èr noo bã, hajök do kawaj'ään da èr wë —näk mä sa kyyh sa m'aa hënh raky n'aa hajëm bã.

(Rawén jeÿÿm mäh, hajök do hã m' P'op Hagä Do ky n'aa rod né hë paa m' sa h'yyb Jowãw.) ³³Ti hyb n'aa m' raky hadoo Jesus hã:

—Dooh äã hapëë bã —ken'oooh mäh.

Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—ÿ na-ããj né hë, dooh ÿ her'ood bã ky gabuuj näng do hã ÿÿ, tii da ÿ bad'oo doo —näng mä ta kyyh sa hã.

Joom näng do kaser n'aa panyyg gó Jesus beh'üüm do panyyg n'aa hahÿÿh

12 Ti m' Jesus baher'oot panyyg ky n'aa me sa hã.^q Hahÿÿ da m' tabaheer'oot:

—Hÿ hadoo ajÿy bejoom hõm uwa häd näng do ta joom. Tahedëë hõm. Ti tagagoos uwa bëeh hood tagatsi hyb n'aa. Ti tamoo wäd sooh p'op nu däk do joom hagã n'aa tyng. Ti tabahaëëj däk ta joom banäng do ta kaser n'aa sa hã. Ti ta danäh bahõm dawëë. ²Joom ag wah'ëë däg bã kä, ta danäh mejüü ta sii moo heb'oooh do see ta kaser n'aa sa wë, tagadoo hyb n'aa paawä joom ag wób. ³Ti takajaa bã kä, ramaso däk, rahewyyh, ramejõ hõm p'aa hënh bag hënh. ⁴Tii bã ta danäh mejüü ênh ta seeh. Tii kä ranu ganabooh, rarahejãã tii. ⁵Ti tamejüü ênh ta seeh. Radajëëb kãn tii. Ti ta danäh mejüü nä hajök. Tii b' sa wób rahewyyh bong, sa wób raneboh bëeh. ⁶Sét hë mad'aak ta pa. Ta t'aah takamahãn do tii. Ti tamejüü. Ta h'yyb gó m' taky hadoo: “Tah ÿ raweh'ëeh da”, näng mä ta h'yyb gó. ⁷Ti ta kaser n'aa rabahapäh bã raky hadoo: “Ta danäh t'aah hahÿÿh. Ti d' ta danä däg ta yb jawén buuj däg”, näk mäh. “Ti bã, èr dajëëb! Èr ma däg

^q 12.1 Ta hã kamajÿ doo, ta hã he'aanh do sa hã ti tabaheer'oot.

da tii bā kā hahỹ joom banäng doo”, nāk mā sa kyyh. ⁸Tii d' né kā, ranaboh jad kãn. Dawëë radawäts hõm joom bahãnh —näng mā Jesus. Panyyg gó m' tabeh'ũũm sa hã.

⁹Ti m' teanh sa hã:

—Nyy da joom danäh bad'oo hỹỹ kā? —näng mäh. —Ana da, tadej'ëep da ta kaser n'aa, ta wób hã da tabahaëenh tii bā —näng mäh.

¹⁰Ti m' Jesus ky hadoo ênh sa hã:

—Dooch bẽ ner'ood bā g'eeh hahỹ P'op Hagä Do kyy kerih doo? “Pä tób n'aa them'aa do raty n'aa ges'yyk doo, hỹỹ kā pä ta ba n'aa, mesoo n'aa däg. ¹¹Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do mo haj'aa né tii. Taw'ääts hẽ èr hã tii”,^r näng kerih doo —näng mäh.^s

¹²Tii bā kā m', P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'ooh do sa wahë n'aa, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk do na-ããj hẽ, Judah buuj sa wahë n'aa hedoo do na-ããj mäh, ratyw n'aa esoos mā ramaso däk hyb n'aa m' Jesus. H'yy genäh mā Jesus pes'ããp mā panyyg ky n'aa me sa hã. Ti hadoo né hẽ, e'ỹỹm mā hajõk do Jesus maa new'ëë do sa hã, ti hyb n'aa m' Jesus mahãnh rabahõm.

Jesus rano n'aa maso paawä ta kyyh hyb n'aa panyyg n'aa hahỹyh

¹³Ta jawén kā m' ramejũũ Pariséw wób, Judah buuj sa wahë n'aa Eróts häd näng do karapee wób na-ããj mā Jesus wẽ. Rakarën paawä rano n'aa masoo taher'oot do hyb n'aa. ¹⁴Ti hyb n'aa m' ky ken'yym doo gó rake'aanh:

—Ma matëg! —näk mäh. —Ãã hapäh õm. Baad ub mabawät. Dooch daap mamenä bā. Dooch mahyb n'aa p'eed bā ky n'aa etsëeh do hã, hyb n'aa jawyk do hã mama metëek bā. Dooch maky n'aa ehỹỹd bā sa hyb n'aa ma metëek doo. Ehub né hẽ P'op Hagä Do karën do hã mama metëek doo —näk mäh. —Ti hyb n'aa —näk mäh —ãã mamaher'ood. Taw'ääts hẽ a hã, ji epaag bā Roma buuj sa wahë hã rahepak doo, Sesa hã?^t —näk mäh. ¹⁵—Ji ep'aak g'eeh, dooch apäh ji epaag bā? Nyy da a hã? —näk mā sa kyyh.

Jesus hapäh mā ti sa h'yyb, j'ooj madäk doo me ti raky hadoo. Ti m' taky hadoo sa hã:

^r 12.11 Saaw-Mo 118.22-23

^s 12.10-11 Ti pä tahanäng péh, ta daaj hẽ né m' ti takaher'oot.

^t 12.14 Tii da rawén eanh, rakarën paawä Jesus her'oot do hã rabaw'yyt raky n'aa tapaa do ta hã. “Dooch ji epaag bā Sesa hã” taky hado bā paawä, Eróts karapee raky n'aa tapa paawä Jesus Roma buuj sa hã. “Ji ep'aak né hẽ” Jesus ky hado bā paawä, hajõk do maa new'ëë doo, dooch ragenaag bā ta tii. Tii b' rakawaj'ään paawä ta wẽ. Hejjoonh né hẽ ta hã reanh doo.

Moweed denaari ramaneënh do
heen n'aa (Maah-Ko 12.15)

—Hëd n'aa tii da bë ke'aanh,
këh ÿ hyb n'aa ÿ bë no n'aa
maso paawä? —näng mäh.

Ti m' taky hadoo sa hä:

—Na moweed denaari
ramaneënh doo. ÿ megää —
näng mäh.

¹⁶Ti m' raban'oo däk ta hä.

Ti m' tametëh, ti m' tabeaanh sa hä:

—Jaa heen n'aa hahÿh? Jaa häd hahÿ kerih do ta hä? —näng
mäh.

Ti m' raky hadoo:

—Sesa heen n'aa, Sesa häd —näk mäh.

¹⁷Ti m' Jesus ky hadoo:

—Bë an'oo Sesa hä ta no n'aa, ta heen n'aa hadäk doo. Bë an'oo
P'op Hagä Do hä ta no n'aa hë^u —näng mäh.

Ti m' sa h'yyb gó rameuuj b'ëeh ta kyyh hyb n'aa.

Sadusëw Jesus hä rake'aanh do panyyg n'aa hahÿh

¹⁸Ti m' rakajaa Jesus wë Sadusëw häd enäh doo, rake'aanh hyb
n'aa m'. Sa hä m' dooh m' ji ganä wäd bä ji dajëb bä. ¹⁹Ti m' raky
hadoo Jesus hä:

—Ma matëg! —näk mäh. —P'ooj ub Mosees erii däk do paa
ër hä, aj'yy dajëb bä, ta ÿÿm teréd wäd bä tanetaa nä bä, tii bä
m' ta hÿÿj mä gat'ëë däk tii, ta hÿÿj makû panaa näng hyb n'aa
m' —näk mäh. ²⁰—Panyyg gó òm äã maher'oot —näk mäh. —Hÿ
hadoo aj'yy, 6 ta hÿÿj. Tagat'ëë däk mäh. Dooh m' teta nä bä,
aj'yy dajëp. ²¹Tii bä ta hÿÿj seeh, ta jawén näh, gat'ëë däk mä
ta hÿÿj makû ÿÿm paah. Ti na-ääj mä dajëp né tii d' ënh. Dooh
m' reta nä bä tadajëp. Ti hadoo né m' ta wób ënh. ²²Sahõnh hë
m' raget'ëë bok ta ti ÿÿnh. Sahõnh hë m' radejëp ranetaa nä bä.
Tagadëëg ub kä ÿÿnh dajëb kån.

²³Ti m' rabeaj kån Jesus hä:

—Ji genyyh bä kä ënh, dejëp do paa ji? —näk mäh. —Ny hadoo
do ÿÿm kä ta ti ÿÿnh ti noo gó kä? Sahõnh hë paa m' ta ti ta
pat'uuk —näk mä sa kyyh.

²⁴Ti m' Jesus ky hadoo sa hä:

^u 12.17 Ji né hë ti P'op Hagä Do karën doo.

—Dooh bë h'yy genä bä baad hadoo do hä, P'op Hagä Do kyy kerih do bë nahapäh do hyb n'aa, P'op Hagä Do hejój bë nahapäh do hyb n'aa na-ããj hē —näng mäh. ²⁵—Dejöp do ragenyyh bä kä, dooh ji kat'ëë wäd bä. Ääs hÿ pong jé habong do kanetëë do hadoo da ji tii bä kä —näng mä Jesus.

²⁶Ti m' taky hadoo ënh:

—Dejöp do genyyh doo kä, dooh bë ner'ood bä Mosees mo haj'aa kerih do hä, b'aa kadoo do panyyg n'aa gó, ji ganä wäd do ky n'aa? —näng mäh. —Tii gó naa P'op Hagä Do ber'oot Mosees hä. Hahÿ d' mä ta kyyh: “Abaraãm hagã yÿh, Isak hagã yÿh, Jakóh hagã yÿh”,^v näng mäh. ²⁷—Dooh, “Abaraãm makû hagã, Isak makû hagã, Jakóh makû hagã”, tanoo bä. Dejöp do hagã n'aa nado P'op Hagä Doo. Hedöp do sa hagã n'aa tii —näng mäh. —Tak'öp bë h'yy gatamah —näng mä Jesus kyyh Saduséw sa hä.

Tak'öp ji hyb n'aa jaw'yyk do panyyg n'aa hahÿÿh

²⁸Ti m' Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk do see bana. Tamaa napäh mä raky kedag bong do Jesus daheeh. Ta hä m', baad mä Jesus ky gadoo sa hä rake'aanh doo. Ti hyb n'aa m' teanh mäh:

—Ny hadoo do P'op Hagä Do mejüü do see tak'öp ji hyb n'aa jaw'yyk tamejüü do wób bahãnh? —näng mäh.

²⁹Ti m' Jesus ky hadoo ta hä:

—Hahÿ tak'öp ji hyb n'aa jaw'yyk: “Bë maa newë da hahÿÿh, Isaraéw buuj. Tak'öp Hyb N'aa Jawyk doo, P'op Hagä Doo, ër hagã n'aa, sét né hē. ³⁰Taw'ãäts hē tak'öp bë kamahãn Tak'öp Hyb N'aa Jawyk Doo, P'op Hagä Doo, bë h'yy kaha'eeh doo. Taw'ãäts hē tak'öp bë h'yy padäg ta hä. Taw'ãäts hē bë h'yy tym gó naa né hē bë kamahãn ta hä, sahõnh hē bë hajaa doo me”,^w näng mäh.

³¹—Hahÿ ta seeh: “Makamahãn a da hadoo doo, a hä makamahãn doo da”^x —näng mäh.

Ti m' Jesus ky hadoo ënh:

—Dooh tak'öp ky n'aa jawyk pé ta ti pawóp hadoo do bahãnh —näng mä Jesus ta hä.

³²Ti m' Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk do ky hadoo:

—Baad ti a kyyh, ma matög —näng mäh. —Sét né hē ti P'op Hagä Doo. Dooh ta see péh —näng mäh. ³³—P'op Hagä Doo tak'öp

^v 12.26 Esodo 3.6

^w 12.30 Dew-Teronom 6.4-5

^x 12.31 Rewitikos 19.18

ji kamahãh, tak'ëp ji h'yyb däk ta hä. Ji h'yyb tym gó naa né hë, sahõnh hë ji hajaa doo me né hë ji kamahãh ta hä. Ji kamahãh né hë ji da hadoo, ji hä ji kamahãh doo da —näng mäh. —Ji ajuu doo, ji anoo do P'op Hagä Do hä bahãnh ti ta tii.

³⁴Ti m' Jesus h'yyb hapäh bä baad ta kyyh, ta h'yy ganäng doo me tabedoo, ti m' taky hadoo:

—P'eets hë paawä P'op Hagä Do hä mah'yy ka'eeh takarën doo da. P'eets hë paawä P'op Hagä Do bag'aäs do karapee n'aa mabahadoo —näng mäh.

Ti bahãnh kä m' dooh m' reaa j boo bä kä. H'yyb e'ÿÿm mä reaa j bä kä.

Jesus eanh do Kristo ky n'aa panyyg n'aa hahÿÿh

³⁵Ti m' P'op Hagä Do tób n'aa wahoo gó Jesus ma metëek bä m' taky hadoo:

—Dawi panaa m' ti Kristo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Doo, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk do sa nooh. Nyy da tii?

³⁶Hahÿÿ d' mä P'op Hagä Do Sahee hejój gó Dawi baher'oot paa m' Kristo ky n'aa: “Wahë ÿ n'aa hä Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo ky hadoo, ‘Aso hup ÿÿ hënh, si ÿ mabag'aäs hyb n'aa a majiÿ ÿ nes'ëem bä kä’ ”,^y näng paa Dawi. ³⁷Hÿÿ kä, “Wahë ÿ n'aa” Dawi maneëej bä ti Kristo, nyy d' ti ta t'aah tabahadoo?^z —näng mä Jesus.

Baad mä hajök do sa hä Jesus kyyh.

³⁸Jesus ma metëek bä m' taky hadoo:

—Baad da bë kanä ta ti Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk do sa mahãnh —näng mäh. Baad ub raken'yym, baad rakametëeh saroor henyym doo me, ky n'aa gebah doo me —näng mäh. —Rakarën ji bedëng hajök do sa mahang —näng mäh. ³⁹—Tób P'op Hagä Do panyyg rayd naherot doo bä ragen'aak ratooj bä hyb n'aa jowyk do rabahetonh bä. Ratsebé do tä n'aa noo gó, ragen'aak ky n'aa etsëeh doo bä rabahetonh bä ratooj bä —näng mäh.

⁴⁰—Patug tema bong do radajëer esok, rama esok. Tii bä h'yy kamep'ëeh, bap péj hadoo doo me raky n'aa ets'ëe bä —näng mäh. —Ta ti hedoo do tak'ëp P'op Hagä Do rejãä da —näng mä Jesus kyyh Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk do sa ky n'aa.

^y 12.36 Saaw-Mo 110.1

^z 12.36 Dawi panaa né hë ti Jesus aj'yy gó tabahyng do hyb n'aa. Dawi *wahë ÿ n'aa* tamaneëenh do paah, P'op Hagä Do T'aah tabahadoo do hyb n'aa na-ääj hë ti Jesus.

Patug tamaa wäd is do tanoo do dajëër panyyg n'aa hahÿÿh

⁴¹Ti m' Jesus bahyy sooh dajëër radahet'oonh do dawëë bã. Ti m' tabaheg'ããs hajõk do radatoonh do dajëër tób P'op Hagä Do rahyb n'aa esee do dajëër n'aa. Hajõk mã dajëër enäh doo, hajõng mã radatoonh. ⁴²Ti m' tabana patug tamaa wäd is doo, tadatooj is mã pawóp its moweed. Kanahën its mã tii. ⁴³Ti m' Jesus naëenh ta ma matëg ta wë, ti m' taky hadoo sa hã:

—Hahÿ ÿÿnh patug tamaa wäd is doo, sa bahãnh tabanoo. Né hup ÿ né hë ta ti ÿ her'oot doo —näng mãh. ⁴⁴—Sahõnh hë ta wób ranoo sa wë mad'aak do uuh —näng mãh. —Hahÿ ÿÿnh, kasuud its né paawä, sahõnh hë taban'oo däg is ta wë hanäng do paats —näng mã Jesus.

Jesus her'oot ta jawén hawät do panyyg n'aa hahÿÿh

13 Ti m' Jesus ratsyym kasok bã m' P'op Hagä Do tób n'aa bã naa, ta ma matëg see ky hadoo ta hã:

—Mahegãã, ma matëg! Ewëeh hÿ pä tób pan'aa. Anäm hahÿ tatama n'aa! —näng mãh.

²Ti m' Jesus ky hadoo:

—Mahapäh hahÿ tób yb —näng mãh. —Doooh da hahÿ pä ta see jó haso wät pé da. Sahõnh hë da rabakud bëeh tũũ —näng mãh.

³Ti m' waëë joom oriib banäng doo hënh Jesus rabahõm kãn. P'op Hagä Do tób n'aa nu masee me tii. Ta tii bã Jesus bahäng bã, sa m'aa hënh Peed, Tsijaag, Jowãw, Ân-Deréh rabana ta wë, ti m' raky n'aa eanh:

⁴—Ny noo gó da ti tii d' maher'oot do tadu däk? H'ëed hado da tabedaa däk do heen n'aa? —näk mãh.

⁵Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—Baad bë matakä da bë rawanadii hyb n'aa. ⁶Hajõk da han'aa ji hã wad'ii doo. Hät ÿÿ gó rabana, sa nooh. “ÿ Kristo”, næk da sa kyyh. Hajõk da rawedii —näng mãh. ⁷—Bë eÿÿm manä da kaneb'oooh do bë ky n'aa napäh bã. Ti awät né da ta ti hedoo doo. Ti hadoo né hë, dooh takaja nä bã badäk hahÿ bahëëj jëng doo —näng mãh. ⁸—Häj n'aa see babuuj rakaneb'oooh da häj n'aa see babuuj sa daheeh. Häj n'aa sa wahë n'aa, rah'yy kawereem da häj n'aa see sa wahë n'aa wë. Hajõng häj n'aa bã k'ããts katajuus da, sah na-ããj da anäng. Badäk hahÿ bahëëj jëng do du däk do metëë n'aa d' tii. Ajãn pooj jé ta mahÿÿj ganyyh do hadoo da tii —näng mã Jesus.

⁹Ti m' taky hadoo ênh:

—Baad bë kanä sa mahänh —näng mäh. —Bë da rahaëenh panang enäh do sa wahë n'aa sa moo gó, bë raky n'aa etyy hyb n'aa. Bë da rahewyyh tób P'op Hagä Do panyyg rayd naherot doo gó. Hëp ÿ n'aa bë da ramahüüm sa wahë n'aa wë, hëej bagä n'aa sa wë na-ääj hë, sa matym gó bë raky n'aa tapaa hyb n'aa. Këh ÿ n'aa bë her'ood kän da tii bä sa hä —näng mäh. ¹⁰—Badäk hahÿ gawatsig pooj jé, P'op Hagä Do T'aah panyyg hanäm do jé pad'yyt hë da rabahe'ood hóm sahönh hë häj n'aa babuuj sa hä —näng mäh. ¹¹—Bë ramoo maso hóm bä, bë raheaaj bä bë raky n'aa etyy hyb n'aa, bë hyb n'aa tón manä bë her'oot péh. Bë her'oot bä, bë her'ood bë hä P'op Hagä Do anoo do ti noo gó. Bë h'yyb gó naa nado da ti bë her'oot doo. P'op Hagä Do Sahee da ti her'oot doo —näng mä Jesus sa hä.

¹²Ti m' taky hadoo ênh:

—Hÿyj näng do ta hÿyj tan'oo däk da ta wób sa moo gó, radaj'ëep hyb n'aa. Ti hadoo né da t'aah näng do bad'oo ta t'aah hä. Sa taah da h'yy kawereem da sa yb wë, sa ÿÿn wë. Rahaëenh da ta wób sa moo gó radej'ëep hyb n'aa. ¹³Tak'ëp da sahönh hë rakawajään da bë wë hëp ÿ n'aa. Ti hadoo né da, jé h'yy kanerét do hä ÿÿ, tadajëb bä kä, edëb had'yyt hë da hÿ pong jé P'op Hagä Do pa —näng mä Jesus kyyh.

¹⁴Ti m' taky hadoo ênh:

—Tak'ëp nasaa doo, P'op Hagä Do tób n'aa rejää doo, P'op Hagä Do tób n'aa rahyb n'aa eréd hóm hanoo doo, P'op Hagä Do tób n'aa bä tahëe däg bä bë hapëe bä, taw'ääts hë Judah buuj häj n'aa bä haj'eenh do rakejën hóm da waëe banäng hënh. (Sahönh hë hahÿ ner'oot doo, taw'ääts hë ramatakëe tagahoot hyb n'aa sa hä nyy d' Jesus hanäng pé ti tak'ëp nesaa doo.)^a ¹⁵Ta ti bë bahapäh bä, taw'ääts hë jajé p'op tób gadäk do jó hasooh péh, nayyw hë da takejën hóm, dooh da pooj jé tób gó tehëen péh. ¹⁶Ti hadoo né da ta joom hood hënh hawät doo. Taw'ääts hë dooh da tajëe bä ta hatsë tabehëen hyb n'aa paawä —näng mäh. ¹⁷—Tak'ëp tanesaa het'aah doo, sa taah nebii do sa hä kä ti noo gó kä!^b —näng mäh.

¹⁸⁻¹⁹Ti m' taky hadoo ênh:

—Tak'ëp né da ji bahoop ti noo gó. Badäk hahÿ P'op Hagä Do pahuuj wät noo gó naa, dooh nä paa ti hadoo pé tak'ëp rabahoop.

^a 13.14 Maah-Ko erii wät ta tii, Daniéw erii wät do hä Jesus beh'üüm do hyb n'aa.

^b 13.17 Tak'ëp tanesaa sa hä, du daa d' rawaj'aah pé do hyb n'aa.

Ti jawén ká dooh ti tahado wäd bä ká. Ti hyb n'aa da, bë ky n'aa ets'ëë P'op Hagä Do hä, bë kejën hõm do tabahahëem noo gó, tak'ëp naëng badoos noo gó, tanahadoo hyb n'aa —näng mäh. ²⁰—P'op Hagä Do bód gagog hõm da nanäng ji ahoop doo. Tii d' tanado bä paawä, dooh paawä hedëp péh. Ta wë tasëew hõm do sa hyb n'aa tawén bód gagog hõm ti noo gó rahoop doo —näng mäh. ²¹—Ti noo gó, “Wät hahÿ Kristo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Doo”, “Jajé tahawät”, ranoo bä, bë ky dahé manä da rahe'oot doo. ²²Ta ti ÿ wén her'oot, ti abok da hajök “ÿ Kristo” ken'ooh do hyb n'aa. Ti abok né da “P'op Hagä Do ky n'aa rod ÿÿh” ken'ooh doo, noo kanesa doo. Tak'ëp hadoo do ta heen n'aa rametëeh da, rapehuunh da, ta wë P'op Hagä Do asëew hõm do rawedii hyb n'aa paawä. ²³Ti hyb n'aa, bë hyb n'aa matakä! Ta pooj jé ÿ baher'ood däk bë hä —näng mä Jesus kyyh.

²⁴Ti m' Jesus ky hadoo ënh:

—Ta ti rahoop do jawén paa bä, papÿÿj da badagyb däk, kamarab da dooh ta bag nyy wäd bä. ²⁵Sagõõh wë hä naa kejäk da. Wë hä habong do ta bag keh'ÿÿt da jé pad'yyt hë, ta see hedo hõm da P'op Hagä Do an'oo bä. ^c ²⁶Ti noo gó ká da sahõnh hë da rabahapäh ÿÿh, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Doo, ÿ bahyng bä ká wë puh mahang. ÿ ahyng da tak'ëp P'op Hagä Do hejój me, ta bag tak'ëp gabarëeh do hadoo doo me. ²⁷Ti noo gó ÿ mejüü da äs ÿÿ rabata hõm hyb n'aa jé pad'yyt hë badäk hahÿÿ hä habong do ÿ asëew hõm doo —näng mä Jesus kyyh.

²⁸Ti m' Jesus ky hadoo ënh:

—Bë hyb n'aa matakä joom wiigo häd näng do ky n'aa hä —näng mäh. —Wiigo tëeg tadu doo bä tagajewäng doo, bë hapäh tabanyyw edaa däk. ^d ²⁹Ti hadoo né da, sahõnh hë ta ti bë ÿ maher'ood wät do kaja däk bä bë bahapäh bä, edaa däk ÿ kajaa do bë bahapäh da —näng mäh.

³⁰Ti m' taky hadoo ënh:

—Né hup ÿ né hë hahÿ ÿ her'oot doo: Da hë habong do rahapäh nä da sahõnh hë ÿ her'ood wät do bawäd kán. ^e ³¹Badäk hahÿÿh,

^c **13.25** Isajas kyy gó Jesus beh'üüm ta ti tahe'oot doo. Isajas 13.10, 34.4 hä kerii däk ta ti ky n'aa.

^d **13.28** Tabahahëm noo gó, hajõng do häj n'aa bä ti anäng joom ti noo gó barak doo. P'aa hënh tagajewäng tabanyyw bedaa däk bä. Ti hyb n'aa ta ti ky n'aa gó Jesus beh'üüm ta panyyg.

^e **13.30** Jesus hä reaaj wät ny noo gó P'op Hagä Do tób n'aa rarejää. 37 ta baab jawén paa bä, hahÿ Jesus her'oot do jawén paa bä, Roma buuj sa warahén n'aa rarejää P'op Hagä Do tób n'aa Jerusarënh bä hasooh do paah. Sahõnh hë P'op Hagä Do tób n'aa pan'aa pä kepyyÿ hyng Roma buuj sa warahén ran'oo bä.

wë na-ãaj da, ahëej jëë né paawä, këh ÿÿ da dooh tahëej bä — näng mäh.

³²Ti m' Jesus ky hado kän:

—Dooh d' hapäh pé ny noo gó ta ti bawät. ãäs, hÿ pong jé habong doo, dooh rahapëë bä. ÿÿh, P'op Hagä Do T'aah, na-ãaj hë dooh ÿ hapëë bä. Jããm né hë Ee hapäh. ³³Dooh da bë hapëë bä ny noo gó ta ti bawät. Ti hyb n'aa baad ub da bë gadaa ta pooj jé, baad ub da bë matakä. ³⁴Aj'yy karom näng do ta s'ee hënh hahôm do hadoo tii. Tabahôm pooj jé tamejüü ta karom sahôn hë rabahag'ãäs hyb n'aa. Tamaher'ood hôm sa hã ramoo bong do hã. Tamejüü na-ãaj hë tób noo hag'ãäs doo, baad tabahag'ãäs hyb n'aa. Dooh raheen n'aa enä bä ny noo gó sa kariw n'aa matëeh. ³⁵Ti hadoo bë hã kä. Taw'ãäts hë baad da bë gadaa, baad bë hyb n'aa matakä da. Dooh da bë hapëë bä ÿ matëeh bä, tób danäh matëeh do ta karom nahapäh do hadoo da. Dooh ji hapëë bä tób danäh kajaa bä, tug bä, atsëm, atsëm ub, tapaj'ëë bä. ³⁶Dooh taw'ãäts hë tado bä bë h'yy gatamah bä tób danäh nayyw hë takaja bä —näng mäh. ³⁷—Ti hyb n'aa ÿ bedoo bë hã, sahôn hë sa hã: Baad bë gadaa, baad bë matakä! —näng mä Jesus.

Buu benyym do ÿÿnh ahoog wät do Jesus nuu gó panyyg n'aa hahÿÿh

14 Ti m' pawóp nä m' ta ãh Pas-kowa^f häd näng do bawät, päw makuj tamah do rabawa noo gó. Ti m' P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'ooh do sa wahë n'aa, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk do na-ãaj mä ratyw n'aa esoos mä Jesus ramoo maso hôm hyb n'aa ta wób raky n'aa nanapäh bä m', radaj'ëep hyb n'aa kä m'. ²Rakaner'oot bä m' raky hadoo:

—Dooh da ër dajëeb bä Pas-kowa noo gó, hajök do ër wë rah'yy kawereem mahãnh —näk mäh.

³Ti m' panang Betanija häd näng doo bä m', Simaw saraa hã däk do paa tób bä, sa waa tyng hã m' Jesus basooh bä m', ana mä ta wë ÿÿnh. Buu benyym do hood mä ta moo gó m' tabadäk. Pä s'ëeb mä ta hood. Tak'ëp mä taky n'aa gebah, joom nah-do häd näng do s'ëeb heh'äät ta ti gó hanäng do buu benyym doo. Ti m' tanoo gatëh hôm, ti m' tabahah'ook Jesus nuu gó m'. ⁴Ti m' Jesus pa hat'oonh do wób rakawaj'ãän bong, ti m' raky hadoo sa da hadoo do sa hã:

^f **14.1** Pas-kowa ramaneëenh do noo gó Isaraéw buuj rahyb n'aa esee P'op Hagä Do t'yyd mehüin doo, Esit bä naa rabah'üüm noo gó. Pas-kowa ratab'ëes noo gó ranaheb'ooh b'ée t'aah aj'yy. Rahyb n'aa esee do heen n'aa tii. Ti noo gó m' ratab'ëes né hë päw makuj tamah doo. Séd hã rataheb'ëes.

—Hëd n'aa tarejã tii? ⁵Taw'ãats hë paawä takes'ëem. Tak'ëp paawä ji ky n'aa geb'aah. Ta sãm ji anoo paawä kas'uut do sa hã —näk mäh.

Ti m' rabahajëew wät ti ȳynh.

⁶Ti m' Jesus ky hadoo:

—Bë hajëew manäh! Na magëd ti ȳynh —näng mäh. —Tak'ëp baad hadoo do tamoo wäd wät hã ȳy. ⁷Kas'uut do aboo had'yyt hë bë mahang. Bë h'yy kajäk bä bë banoo sa hã. Ȳ ti hÿȳh, dooh bë mahang had'yyt hë ȳ awäd wäd bä —näng mäh. ⁸—Tahajaa do né hë ti tamoo wät hã ȳy. Ȳ radakä jëe pooj jé buu benäw n'aa tii d' nuh ȳy gó tah'ook doo —näng mäh.

⁹Ti m' taky hadoo ênh:

—Né hup ȳ né hë hahȳ ȳ her'oot doo: Jé pad'yyt hë badäk hahȳy hã P'op Hagä Do T'aah panyyg hanäm do rabaher'ood hõm bä, raher'oot da na-ãäj hë hã ȳy hahȳ ȳynh moo wäd wät do ky n'aa, ji hyb n'aa esee hyb n'aa ta hã —näng mäh.

¹⁰Ti m' Judas Ikarijot häd näng doo, 12 hedoo do ta ma matëg sa seeh, bahõm P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'oooh do sa wahë n'aa wë, Jesus tahaëenh hyb n'aa sa hã. ¹¹Ti m' rah'yy gadejah Judas Ikarijot kyy hã. Ti m' ta sãm raky kajäk mä ta hã. Ti m' Judas Ikarijot tyw n'aa esóts kãn tabahaëenh hyb n'aa kä sa hã.

Jesus ta ma matëg daheeh Pas-kowa tä n'aa rabawëh do panyyg n'aa hahȳy

¹²Ti m' pãw makuj n'aa tamah do rataheb'ëes do du däk bä m', b'éé t'aah aj'yy P'op Hagä Do matym n'aa ranaheb'oooh noo gó m', Jesus ma matëg rabeanh ta hã:

—Nyy bä makarën ãã benäm Pas-kowa tä n'aa, matab'ëes hyb n'aa? —näk mäh.

¹³Ti m' tamejũ pawóp hë ta ma matëg, ti m' taky hadoo sa hã:

—Bë ahõm nä panang hënh. Bë kajaa bä, bë kataa da aj'yy hã naëng hes'oooh do hã. Ta jawén bë ahõm da. ¹⁴Ti bajëe suun bä tób gó, bë eaaj da tób danäh hã hahȳy da: “Ãã ma matëg mejũ ãã beanh nyy bä tagadäk ta gawakõ, tatab'ëes hyb n'aa Pas-kowa ta ma matëg sa daheeh”, denoo da. ¹⁵Tii bä da ta gawakõ gaeh doo, p'op gadäk doo, tametëeh da bë hã. Ta tii bä tyng n'aa näng da. Kabenyw däk da —näng mäh. —Ta tii bä bë moo boo ta tä n'aa, ta waa n'aa ër tab'ëes hyb n'aa —näng mä Jesus sa hã.

¹⁶Ti m' pawóp hë ta ma matëg rabahõm panang hënh. Rakajaa bä m' panang bä, Jesus her'oot do hadoo né kä m'. Ti m' ramoo boo kãn tii bä kä Pas-kowa tä n'aa kä.

Pas-kowa tä n'aa rabawëh do heen n'aa (Maah-Ko 14.17-26)

¹⁷Papÿÿj badëë hyng bä kä Jesus kajaa 12 hedoo do sa sii. ¹⁸Sa waa tyng pa rabat'oonh bä kä m', rabawëh bä kä m', taky hadoo sa hä:

—Bë see ÿ tahaëënh da majiï moo gó. Né hup ÿ né hë ta ti ÿ her'oot doo —näng mäh.

¹⁹Ti m' rah'yy ketón bong. Ti m' sét ken'yyh mä raky hadoo:

—Hä ÿÿ, dooh ÿ tado bä! —näk mäh.

²⁰Ti m' Jesus ky hadoo:

—Bëëh, 12 hedoo do see né da, nemon ÿ heh'oos do pãw né da —näng mäh. ²¹—ÿÿh, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Doo, ÿ da dajëp P'op Hagä Do kyy kerih do her'oot doo da né hë —näng mäh. —Ti hadoo né hë, baad nado da aj'yy hä, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do majiï moo gó han'oo däk do hä! Taw'ãäts hë paawä ta ti aj'yy hä tanenyyts bä paawä! —näng mä Jesus kyyh.

²²Ti m' rabawëh bä, Jesus bado däk pãw, ti m' P'op Hagä Do hä taky hadoo:

—Taw'ãäts hẽ õm, Ee. Man'oo däk pãw ãã hã —näng mäh.
Ti m' taganabäh däk, tan'oo däk mä ta ma matëg sa hã. Ti m'
taky hadoo:

—Bë gado däk. Hup ÿ heen n'aa hahÿÿh —näng mäh.
²³Ti m' Jesus bado däk uwa bëeh hood, ti m' P'op Hagä Do hã ta
ky hadoo:

—Taw'ãäts hẽ õm, Ee. Man'oo däk uwa bëeh ãã hã —näng mäh.
Ti m' taban'oo däk sa hã. Ti m' rabeëg pëe uwa bëeh.

²⁴Ti m' taky hadoo sa hã:
—Majyw ÿÿ, ÿ anoo do ÿ dajëp noo gó hajök do sa hyb n'aa
heen n'aa hahÿÿh. Papuuj sahõnh hã P'op Hagä Do ky n'aa enooh
do tii kä. Hÿ jawén majyw ÿ hyb n'aa ji tagadoo P'op Hagä Do ky
däng^g —näng mä ta kyyh sa hã.

²⁵Ti m' taky hadoo ênh sa hã:
—Dooh ÿ eëg wäd bä hahÿ uwa s'ëëb. Jããm hẽ p'aa hënh papuuj
däg ÿ eëëk da P'op Hagä Do bag'ãäs doo bä. Né hup ÿ né hẽ ta ti ÿ
her'oot doo —näng mäh.

²⁶Ti m' Saaw-Mo wób me P'op Hagä Do rama ejãm do jawén paa
bä m', rabahõm kãn waëë joom oriib häd näng do banäng hënh.

²⁷Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:
—Bë sahõnh hẽ ÿ bë beréd hõm da —näng mäh. —Hahÿÿ da
takerii däk P'op Hagä Do kyy kerih do hã ti ky n'aa: “B'éé hagã ÿ
daj'ëëp da. Tii bä da jé pad'yyt hẽ b'éé rabeüüm bong”^h —näng
mäh.

²⁸Ti m' Jesus ky hadoo ênh:
—Ta tii d' né paawä da hã ÿÿ, ÿ ganä wät jawén paa bä da, bë
pooj jé da ÿ bahõm Garirej hënh —näng mäh.

²⁹Ti m' Peed ky hadoo ta hã:
—Sahõnh hẽ õm reréd hõm bä, ÿ dooh õm ÿ eréd bä —näng
mäh.

³⁰Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:
—Badah né hẽ, atsëm, pawóp nuu me karaak bahÿÿh do pooj jé
ÿ maky n'aa jejen da. Né hup ÿ né hẽ ta ti ÿ her'oot doo —näng
mä Jesus Peed hã.

³¹Ti m' Peed ky kah'üüm mä ta hã:

^g 14.24 P'ooj ub Mosees sa sii P'op Hagä Do kaner'oot do nahado hahÿÿh. P'ooj ub b'éé t'aah majyyw rakaner'oot do heen n'aa. Papuuj däk hÿÿ kä. Jesus majyyw hyb n'aa, sét nuu me sahõnh hẽ sa hyb n'aa dajëp doo, P'op Hagä Do gadoo hÿÿ kä ta wë sahõnh hẽ Jesus hã h'yy ka'eeh doo.

^h 14.27 Sakarija 13.7

—Dooh! —näng mäh. —ÿ radajëeb bä na-ããj hë a sii, dooh noo gó da òm ÿ hyb n'aa eréd bã! —näng mäh.

Ti ky hedoo né hë m' ta ma matëg wób.

Getsemani bä Jesus ky n'aa ketsëe do panyyg n'aa hahÿÿh

³²Ti m' Jesus rabahôm joom banäng hënh Getsemani häd näng doo hënh. Ti m' taky hadoo sa hã:

—Babä bë ayyw dó ÿ ky n'aa ets'ëe nuuj jé —näng mäh.

³³Ti m' Peed, Tsijaag, Jowāw daheeh tamahūūm ta sii dawë hã. Ti m' Jesus h'yyb gó tak'ëp mä tah'yy katón wät. Dooh baad tado wäd bã ta h'yyb. Ti m' taky hadoo sa hã:

³⁴—Tak'ëp ÿ h'yy katón. ÿ h'yyb dajëp do hadoo —näng mäh. —Babä bë ayyw, bë matakä. Bë aã manä da! —näng mäh.

³⁵Ti m' tabahôm dawë hã. Ti m' ta taron nu paa me tabahyy häng, ti m' taky n'aa etsëe P'op Hagä Do hã tanahoop hyb n'aa tamo n'aa, tahaja bã. ³⁶Hahÿÿ da m' ta kyyh:

—Ee —näng mäh. —Dooh hejooñh pé a hã. Ti hyb n'aa ÿ karën paawä mado hóm mahãnh ÿÿ wät hahÿ ÿ ahoop do pan'aa. Ta tii d' né ÿ bet's'ëe paawä, makarën doo d' né hë mabad'oo, ÿ karën doo da nado —näng mäh.

³⁷Tabana bã m' ta ma matëg tamawoob hë hadoo do rahab'ëeh hënh, taheg'ããs mäh, aã b'ëeh mäh. Ti m' tanaëej nyh Peed ta häd heh'äät doo me:

—Simaw! —näng mäh. —Òm aã jëng? —näng mäh. —Dooh mahaja bã kanahën d'os hë maty gadäg bã si ÿÿ? —näng mäh.

³⁸—Bë matakä, P'op Hagä Do hã bë ky n'aa ets'ëe, nesaa do h'yyb tatug mahãnh bëeh, ÿ bë eréd hóm mahãnh —näng mäh. —Ji h'yyb karën né paawä baad hadoo do ji moo wät, nahejooj ji, ti hyb n'aa bë ky n'aa ets'ëe ÿ wén näng —näng mäh.

³⁹Ahôm ënh p'aa hënh, taky n'aa etsëe do paa taky n'aa etsëe ënh p'aa hënh. ⁴⁰Ti m' p'aa hënh tabana bã ënh, aã b'ëeh ënh mäh, tak'ëp mä raty jewyk sa h'yyb. Dooh m' sa kyyh pé ta hã.

⁴¹Tamawoob nuu me m' tabahado däk bã m' taky hadoo sa hã:

—Bë kameh'ãäk nä? Bë aã magyys hë? Jääm hë dó! —näng mäh. —Kaja däk ÿ ran'oo däk doo. Bë hegãã. Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do nesaa do moo heb'ooh do sa moo gó rabahaëej däk hÿÿ kä —näng mäh. ⁴²—Bë as'ëeg bëh! Hamäh, ër ah'ūūm. Wät ta ti ÿ han'oo däk do majë ÿÿ hã —näng mä Jesus kyyh sa hã.

Jesus ramaso däk do panyyg n'aa hahÿÿh

⁴³Jesus ber'oot nä bä m', takajaa Judas, 12 hedoo do see paah. Hajök mä han'aa ta sii. Sën-jeer yt hä m', boh yt hä m' rabana. P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooh do sa wahë n'aa kyy gó m', Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk do sa kyy gó m', Judah buuj sa wahë n'aa hedoo do sa kyy gó m' na-ããj hë ti rabana.

⁴⁴Haëenh do baad ub mä taky n'aa her'ood däk. Hahÿÿ da m' ta kyyh sa hä:

—Ta ti ÿ tapa tsanetsup doo da, ti né hë tii. Tii d' bë maso däk, bë maso hõm baad ub —tii da m' ta kyy dó sa hä.

⁴⁵Ti m' nanyw hë Judas bana Jesus wë, ti m' taky hadoo:

—Ma matëg! —näng mäh.

Ti m' ta tapa tsanetsup mäh. ⁴⁶Ti m' ta hä rakajäk, ramaso däg kän mä Jesus. ⁴⁷Ti m' Jesus pa hageët do seeh, bado däk ta sën-jeer, tekyyt mä P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooh do sa wahë n'aa heh'äät do karom. Ta nabuuj gakyd hõm mäh.

⁴⁸Ti m' han'aa do hä Jesus ky hadoo:

—Èr wahë n'aa wë h'yy kawereem do sa h'yyb mahüüm n'aa bë ed'oo g'eeh ÿÿh, bë wén n'aa wë ÿÿ sën-jeer yt hä, boh yt hä, ÿ bë masoo hyb n'aa? —näng mäh. ⁴⁹—P'op Hagä Do tób n'aa wahoo gó ÿ awäd had'yyt hë bë sii ÿ ma metëek bä. Doooh ënh ÿ bë maso bä tii bä ënh? —näng mäh. —Hÿÿ kä, taw'ääts hë —näng mäh. —ÿ hapäh, tii da tawén hadoo, P'op Hagä Do kyy kerih do hä ÿ kaja däk hyb n'aa —näng mä Jesus.

⁵⁰Ti m' sahõnh hë kä ta hata rawaj'aa bong. Reréd hõm mä Jesus.

⁵¹Jääm hë sét hë wanajaah, pahëew. Sét mä tadadäk ta hatsë pään rino s'ëëb. Jesus jawén paawä tabahõm, ti m' ramaso däg bä paawä m', ⁵²teréd däk mä ta hatsë. Hahót mä tawaj'aa hõm.

Judah buuj sa wahë n'aa wë Jesus ramahüüm do ky n'aa hahÿÿh

⁵³Ti m' Jesus ramahüüm kän P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooh do sa wahë n'aa heh'äät do wë kä. Ti m' rakata padëek t'ii hënh sahõnh hë P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooh do sa wahë n'aa, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk doo, Judah buuj sa wahë n'aa hedoo do sii hë m'. ⁵⁴Ti m' Peed bahõm mä Jesus sa jawén. Dawëë m' tagadäk. Ajëë suun mä P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooh do sa wahë n'aa heh'äät do tób wahoo gó. Ti m' warahén sa pa m' tabahyy häng. Katëng mä sa nemuun tëëg me.

⁵⁵Ti m' P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'oooh do sa wahë n'aa hedoo doo, sahõnh hë Sinedirijoⁱ häd näng do ajyy n'aa sii hë m' resoos mä Jesus hã rap'ää daj'ëep péh. Resóts né paawä m' Jesus raky n'aa tapaa doo, dooh m' raw'yyt pé rap'ää daj'ëep péh. ⁵⁶Hajõõ né paawä m' daap ramenyh Jesus ky n'aa hã, dooh m' séd gó rer'ood bä. Raky n'aa eh'yýt mäh. Ta see ky n'aa hadoo mä ta see an'oo bä.

⁵⁷Ti m' p'op mä ta wób rabes'ëeg b'ëeh, ti m' daap ramenyh Jesus ky n'aa hã. Hahỹ d' mä sa kyyh:

⁵⁸—Äã maa napäh taher'oot doo. Hahỹ da ta kyyh: “ÿ gawatsiig hõm da hahỹ P'op Hagä Do tób n'aa, ajyy sa mo haj'aa. Tii bä, tamawoob hë ta äh, ÿ moo wäd sooh P'op Hagä Do tób n'aa seeh, ajyy mo haj'aa nadoo doo”, näng ta kyyh —näk mä sa hã.

⁵⁹Tii d' né paawä m' sa kyyh, ti na-ääj mä dooh m' séd gó rer'ood bä.

⁶⁰Ti m' P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'oooh do sa wahë n'aa heh'äät do p'op mä tabas'ëeg gëet sa mahang. Teanh Jesus hã:

—Doo maher'oot pé õm raky n'aa tapaa do hã? —näng mäh.

⁶¹Doo m' Jesus ky gado bä. Bag hënh mä tabagëet.^j

Ti m' P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'oooh do sa wahë n'aa heh'äät do beaaj kãn ta hã:

—Õm ti Kristo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Doo? Õm P'op Hagä Do T'aah? —näng mä ta kyyh.

⁶²—ÿỹ. ÿ né hë —näng mä Jesus. —Bë hapäh né da Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do Sahõnh Sa Bahãnh Hadoo Do hub hënh tabasooh bä, ta hã P'op Hagä Do weh'ëeh doo bä. Bë hapäh né da ënh tabahyng bä wë puh mahang —näng mä Jesus kyyh sa hã.

⁶³Ti m' P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'oooh do sa wahë n'aa heh'äät do kawaj'ään gó tawén s'ëed hõm ta daaj hë ta saroor. Ti m' taky hadoo:

—Jääm hë. Doo hyb n'aa wät pé ta ky n'aa her'oot péh —näng mäh. ⁶⁴—Bë maa napäh né hë ta kyyh, P'op Hagä Do

ⁱ **14.55** Sinedirijo ramaneëenh doo, ta ti m' 71 ajyy rakaheta padëek do raber'oot hyb n'aa nyy d' rabad'oo Judah buuj sa mahang ji da hadoo do moo nesaa doo, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ky nadaheeh do na-ääj mäh. Ta ti m' ta wób mä P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'oooh do sa wahë n'aa wób, ta wób mä Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk do wób, ta wób sa wahë n'aa na-ääj mäh.

^j **14.61** Doo Jesus kawaj'ään bä. Daap hë P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'oooh do sa wahë n'aa heh'äät do ke'aanh Jesus wén ky ganadoo.

taky n'aa rejãã doo —näng mäh. —Nyy da bë hä? —näng mä P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooh do sa wahë n'aa heh'äät do kyyh.

Ti m' sahõnh hë raky hadoo:

—Taw'ääts hë tadajëp! —näk mäh.

⁶⁵Ti m' ta wób rabahetsoos, ti m' raty maw'yyd däk tanahapäh hyb n'aa, ti m' rabetuu sa moo me, ti m' rabeanh ta hä:

—Maher'ood mahapëë bä! Jaa mo haj'aa? —näk mäh.

Ti m' P'op Hagä Do tób n'aa warahén n'aa ramahüüm kän, ti m' rahewyyh mä Jesus.

Jesus Peed ky n'aa jejën do panyyg n'aa hahÿÿh

⁶⁶Ti m' Peed bahäng bä m' tób w'oo hä, tabës mä tii bä P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooh do sa wahë n'aa heh'äät do karom ÿÿnh. ⁶⁷Tahapäh bä m' Peed katëng tëëg noo pa, tabahëg'ääs ta hä. Ti m' taky hadoo ta hä:

—Õm na-ãaj hë Jesus Nasaréh buuj sii hawät do paa õm —näng mäh.

⁶⁸Ti m' Peed ky n'aa jejën wät.

—Dooh ÿ hapëë bä ta ti maher'oot doo. Dooh ÿ heen n'aa nyy bä —näng mäh.

Ti m' Peed bahõm ta hadë noo bä. ⁶⁹T'ĩ hënh ÿÿnh bahapäh bä m', taky hadoo sa pa hab'ëëh do sa hä:

—Hahÿ sa hata see né hë —näng mäh.

⁷⁰Ti m' Peed jejën ënh mäh.

Badah peej hadoo mä kä, ta pa hab'ëëh do p'op, raky hadoo ta hä: —Sa hata see né hë õm —näk mäh. —Garirej hënh naa né hë õm —näk mä sa kyyh.

⁷¹Ti m' Peed ta daaj hë taky n'aa kawas'ee kän. Ti m' P'op Hagä Do hä taky däng:

—Dooh ÿ hapëë bä ta ti aj'yy bë ky n'aa her'oot doo —näng mäh.

⁷²Ti m' nayyw hë m' karaak bah'ÿÿ kän pawóp nuu me däg kä. Tii bä m' Peed hyb n'aa newë däk Jesus her'oot do paa ta hä kä: “Pawóp nuu me karaak bahÿÿh do pooj jé, tamawoob nuu me ÿ maky n'aa jejën da.” Ti né paa kä m' Jesus her'oot do paa kä ta hä.

Ti m' tak'ëp Peed baód kän taky n'aa jejën do hyb n'aa Jesus.

Pirato häd näng do wë Jesus ramahüüm kän do panyyg n'aa hahÿÿh

15 Bãp paa m' P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooh do sa wahë n'aa, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk doo,

Judah buuj sa wahë n'aa, sahõnh hë Sinedirijo ajyy n'aa sii hë m' rahyb n'aa n'oo däk Jesus. Ramoo maw'yyd däk, ramahũum Pirato häd näng do wë.^k

²Ti m' Pirato beanh Jesus hã:

—Õm né Judah buuj sa wahë n'aa? —näng mäh.

—ÿÿ. Tii d' né hë, maher'oot doo d' né hë —näng mä Jesus.

³Ti m' P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'ooh do sa wahë n'aa hajõng mä Jesus raky n'aa tapaa Pirato hã. ⁴Ti m' Pirato ky hadoo ta hã:

—Dooh maky gado bä? Hajõng do hã õm raky n'aa tapaa —näng mä Pirato.

⁵Dooh m' Jesus ky gedag bä.^l Ti hyb n'aa m' Pirato hyb n'aa meuuj wät.

⁶Pas-kowa noo gó m' Pirato bahed'oo doo da taberéd hõm radewëes do seeh. Teréd hõm hajõk do retsëe doo. ⁷Ti noo gó m' ragadahew'ëes doo gó m' tabagëet Barabas häd näng doo, ta hataa sa daheeh. Ta see tadjäep paa ta wób sa sii m' Roma buuj wë rah'yy kawereem noo gó. ⁸Ti m' hajõk do rabana Pirato wë, ti m' rabetsëe ragadahew'ëes doo gó hab'ëeh do see tamanyyh hyb n'aa, Pas-kowa noo gó tabahed'oo doo da.

⁹Ti m' Pirato beanh sa hã:

—Bë karën ÿ ado nyh bë matym n'aa Judah buuj wahë n'aa ramaneëenh doo? —näng mäh.

¹⁰Tii d' tawén eanh, tahapäh mäh, P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'ooh do sa wahë n'aa ta hã rahaëej däk Jesus, Jesus hã rah'yy kajew'ëes do hyb n'aa. ¹¹Ti m' P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'ooh do sa wahë n'aa ky mejũũ mä hajõk do rabetsëe hyb n'aa Pirato hã Barabas häd näng do Jesus jawén buuj.

¹²Ti m' Pirato ky hadoo:

—Tii d' tado bä, nyy da ÿ bad'oo hÿ Judah buuj sa wahë n'aa bë maneëenh do hã? —näng mäh.

¹³Tii bä m' tak'ëp rageëej bong:

—Mepëem däg b'aa kajatsëk do hã! —näk mäh.

¹⁴—Hëd n'aa? —näng mä Pirato. —Dooh mo haj'aa kad'oo do tado bä —näng mäh.

Taher'ood né paawä m' tak'ëp rageëej bong tii bä:

^k 15.1 Pirato häd näng doo, Roma buuj. Ta ti Judah häj n'aa bagä n'aa.

^l 15.5 Dooh Jesus kawaj'ään bä. Daap hë raky n'aa tapaa Jesus wén ky ganadoo.

—Mepëëm däg! Mepëëm däg! —näk mäh.

¹⁵Hajōk do Pirato h'yyb en'yym hyb n'aa m' taberéd hōm mä Barabas häd näng doo. Ti m' tamejũũ rabahewyyh Jesus. Ti m' tahaëj däk warahén sa hã rabepëëm däk hyb n'aa b'aa kajatsëk do hã.

Jesus warahén rarejää do panyyg n'aa hahỹỹh

¹⁶Ti m' warahén ramahũũm Jesus sa wahë n'aa tób wahoo hēnh. Tii bā m' ranaëj nã sahōnh hē sa hataa, séd hã rakata padëëk hyb n'aa. ¹⁷Ti m' radasuun jëng ta hã ta hatsë hahiin doo. Ti m' hetëk do moo m' ramap'õõd däk, ta nuu gó m' radasoo. ¹⁸Tii bā m' radu doo raky n'aa e'jes do ta hã. Hahỹỹ da m' sa kyyh:

—Kaweh'ëëh Judah buuj sa wahë n'aa! —näk mäh.

¹⁹Hajõõ nuu me m' ranu gewyyh tatu me, rabahetsoos sa matsós me. Ti m' sa taron nuu me m' ramehyy b'ëëh ta wë, raweh'ëëh doo gó m' raky n'aa mes'uunh hyb n'aa. ²⁰Ti m' raky n'aa e'jes jawén paa bā m' rado nyh mä ta hatsë hahiin doo, radasuun jëng mä ta saroor hē. Ti m' ramanyyh rabepëëm däk hyb n'aa.

Jesus rabepëëm däk do panyyg n'aa hahỹỹh

²¹Ti m' ramanyyh bā m', aj'yy Simaw häd näng doo, panang hēnh hajëng doo, tabëëj paawä m' sa hã. Panang Sirené häd näng doo bā naa m' tii. Aresān, Rupu häd enäh do sa yb tii. Jerusarēnh panang hēnh tabajëë paawä. Ti m' warahén ramejũũ mä tabes'ooh hyb n'aa b'aa Jesus rahepëëm däk do b'aa n'aa. ²²Ti m' Jesus ramahũũm Gogota häd näng doo hēnh. (Gogota häd näng doo m', ji nu gabóg k'yy rahanäng pé m' tii.) ²³Ti m' ramenoo ta hã joom uwa häd näng do s'ëëb hejoonh doo. Kamekuunh mä ti datés do biin me, miir häd näng do s'ëëb. Dooh Jesus eëg bā. ²⁴Tii bā kã m', repëëm däg kã mäh. Ti m' ramoo bong ramas'uunh doo, rabahapäh hyb n'aa ta saroor uuh wë ym doo.

²⁵P'op däg mä papỹỹj, 9 oor däg mä ti rabepëëm däk. ²⁶Hahỹỹ da m' takerii däk Jesus moo p'ãã tadajëp do heen n'aa hã: “Judah buuj sa wahë n'aa hahỹỹh”, näng mä kerih do hã.^m

²⁷B'aa kajatsëk do wób hã rabepëëm padëëk na-ããj hē pawóp hē ajyy baretsëk doo. Hub hēnh ta see hahäng, s'ỹỹ hēnh ta see hahäng. Hõõ gó Jesus kahepëëm däk do bahäng. [²⁸Ta tii hã kaja däk P'op

^m 15.26 P'op ta nu gad'oo pong jé m' rabepëëm däk kerih doo.

Hagä Do kyy kerih do paa hahÿÿ d' her'oot doo: “P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do ky nadah'eeh do h'yyb hata däk ran'oo bä P'op Hagä Do H'yyb Däng Doo.”^{n]} ²⁹Ta tii me teb'ëes do raky n'aa rejää mä Jesus, sa nuu m' rewõnh Jesus wë. Hahÿÿ d' m' sa kyyh:

—Magawats'iik mäh, a nooh, P'op Hagä Do tób n'aa. Tamawoob mä ta äh mamoo wäd sooh p'aa hënh, a nooh. ³⁰Ahyy b'aa hä hadäk do õm! A daaj kedëeb! —näk mäh.

³¹P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'oooh do sa wahë n'aa, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk do na-ääj hë raky n'aa ej'ees mäh. Sa daaj hë m' rakaner'oot:

—Ta wób ted'ëep —näk mäh. —Doooh tahaja bä ta daaj hë takedëeb bä! ³²Hahÿ Kristo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Do hanäng doo, Isaraéw buuj sa wahë n'aa hanäng doo, taw'ääts hë tabahyng b'aa kajatsëk do hä tahadäk do hä naa, ää baheg'ääs hyb n'aa, ää ky daheeh hyb n'aa! —näk mä sa kyyh.

Ta pa habëeh do b'aa hä pad'ëek doo, ti na-ääj hë raky n'aa rejää mäh.

Jesus dajëp do panyyg n'aa hahÿÿh

³³Wasyk mä ta bag badoo wät, badagyb däk mä badäk hahÿÿ hä. Jääm hë tug bä tabawag däk p'aa hënh. ³⁴Tug bä m', tak'ëp mä Jesus geëej wät:

—Eroj, Eroj, rama sabakatani? —näng mäh.

“P'op Hagä Doo, ÿ h'yy kasahadä doo, hëd n'aa ÿ mamakyys?”^o,
tahanäng pé m' tii.

³⁵Ta tii bä p'eets hë hab'ëeh do wób ramaa napäh bä m' ta kyyh, raky hadoo:

—Bë maa newë! —näk mäh. —Eriij ti tanaëenh —näk mäh.

³⁶Ti m' sa see waj'aa däk, sapum do tehoots däk uwa s'ëeb oow me, b'aa hä m' tagadahäng, tamenoo mä Jesus hä tabeëek hyb n'aa. Ti m' ti ky hadoo:

—Na madëeg! —näng mäh. —Ti b' ër heg'ääs Eriij ana bä tamahyyh hyb n'aa —näng mäh.

³⁷Ti m' tak'ëp mä Jesus geëej wät, ti m' tadajëb kän.

³⁸Tii bä m', P'op Hagä Do tób n'aa t'öp ta gó noo gatsë hebaan do kas'ëed hyng mäh. ³⁹Ti m' warahén sa wahë n'aa Jesus

ⁿ 15.28 Isajas 53.12

^o 15.34 Saaw-Mo 22.1 hä takerii däk do hä tabeh'üüm.

P'op Hagä Do tób n'aa t'öp ta gó
noo gatsë hebaan do kas'ëed hyng
do heen n'aa (Maah-Ko 15.38)

ty gadäk hēnh hab'ëeh doo,
tamaa napäh bä Jesus geëej
wät doo, tahapäh bä m' nyy da
Jesus dajëp doo, taky hadoo:

—P'op Hagä Do T'aah né paa
ti hÿ aj'yy! —näng mäh.

⁴⁰Dawëë naa m' ÿÿj wób
rabaheg'ääs. Sa mahang mä
ab'ëeh Marija Madarën häd
näng doo, Sarome häd näng
doo, Marija seeh. Tsijaag, ta
jawén nä ramaneëēnh doo,
Josés ta hÿÿj daheeh sa ÿÿn
ti Marija. ⁴¹Jesus hep'ëeh né

hë m' ti ta tii. Garirej häj n'aa bä Jesus hataa né paa m' tii. Sa tä
moo bo n'aa né paa m' tii. Hajök mä ÿÿj ta sii han'aa do Jerusarēnh
hēnh, ti na-ääj mä tii bä m' rabab'ëeh ēnh.

Jesus radakä jëng do pä gó panyyg n'aa hahÿÿh

⁴²Saab pooj jé m' ti tabahadoo. Saab pooj jé né hë m' ta ti Judah
buuj rabahenyw hōm Saab hä rakamehehāk hyb n'aa. Tug bä kä
m', ⁴³Joséh, panang Arimatsija häd näng do buuj, bahōm Pirato
wë. Sinedirijo ajyy n'aa see ky n'aa etsëeh do m' ti Joséh. Tagada
né hë m' P'op Hagä Do bag'ääs do du däk. Ti m' tabahōm Pirato
wë. Dooh m' tah'yyb eÿÿm bä. Tetsëē mä Jesus kamag n'aa. ⁴⁴Ti
m' Pirato hyb n'aa meuuj wät mä Jesus nayyw hë dajëp tahanäng
doo. Ti m' tamejūū ranaëēnh warahén sa wahë n'aa tabeaanh hyb
n'aa ta hä te hub tado bä. ⁴⁵Ti m' ta heen n'aa nyy däk bä warahén
sa wahë n'aa her'oot doo, ti m' tabahaëej däg kän Joséh hä. ⁴⁶Ti
m' Joséh etsëē mä pään hawak doo, rino häd näng do s'ëeb. Ti m'
tabado hyy kän Jesus kamag n'aa, ti m' tahabën däk mä hawak
doo me. Ti m' tadasuun jëng pä gabaho doo gó, kamag hood n'aa
ragagots däk doo gó. Ti m' pä gatsabak do tepëed nä, taty gatsëe
däk mä ta me. ⁴⁷Marija Madarën, Marija see Josés ÿÿn raheg'ääs.
Rahapäh mä ragadasuun jëng do Jesus kamag n'aa.

Jesus ganä wät do panyyg n'aa hahÿÿh

16 Ti m' papÿÿj badëe hyng jawén paa bä, Saab bahëej jëng
bä, Marija Madarën, Sarome, Marija Tsijaag ÿÿn ah'ūūm

mä buu benyym doo m' retsëë. Jesus kamag n'aa hahog pan'aa m' tii. ²Ti m' bap paah, met'uuh hä, papÿÿj ty ganä kää bä, rabahöm kän pä gabaho doo hēnh, Jesus kamag n'aa radasuun jēng hēnh.

³Ramahöm me, tyw me, rakaner'oot:

—Jaa da pä jawyk do ty gas'ëes? —näk mäh.

⁴Ti m' raty kajäk, pä kepëed hōm taty gatsë. Aeh mä ti pä. ⁵Ti m' rabajëë p'ëë gabaho doo gó. Ti m' rabahapäh, asooh mä pahëew hadoo. Hawak mä ta saroor tagasooh. Hub tabanäng hēnh mä tabasooh. Ti m' rah'yyb e'ÿÿm bong.

⁶Ti m' taky hadoo sa hä:

—Bë eÿÿm manäh! —näng mäh. —Bë esoos Jesus Nasaréh buuj, repëem däk do paah. Dooch wäd bä. Ganä wät! B'ëep, bë hegää radasuun jēng do paa bä —näng mäh. ⁷—Bë ahōm nä, bë maher'ood ta ma matëg sa hä, Peed hä sii hē. Hahÿÿ da da bë kyyh: “Ahōm da bë pooj jé Garirej hēnh. Bë hapäh da t'ii hēnh, bë tamaher'oot do paa da” —näng mäh.

⁸Ti m' rawaj'aa hōm, kaj'uun mäh, h'yyb manepëë boo m'. Dooch m' rahe'ood bä sa hä rabeÿÿm bong do hyb n'aa.

[⁹Ti m' met'uuh hä bap paah, Jesus ganä wät. Pooj jé Marija Madarēn hä m' takas'ee wät. Ta ti m' Marija setsi karap'aar h'yyb nesaa do hanäng do tahebëë bong do paa m'. ¹⁰Ti m' tabahōm Jesus sii habok do paa wë. A'oot mä tii. H'yy ketón bong mä Jesus hyb n'aa. ¹¹Ti m' Marija Madarēn baher'oot bä m' sa hä Jesus ganä wät doo, Jesus tahapäh doo, dooch m' raky dahé bä.

¹²Ta jawén kä Jesus kas'ee wäd kän ta see hado däk mä pawóp hē ajyy panang s'ee hēnh hah'üüm do sa hä, ta tyw n'aa me rababok bä. ¹³Ti m' ajyy mat'ëëh p'aa hēnh, rahe'oot mä ta wób sa hä. Ti sa hä na-ããj mä dooch raky dahé bä.

¹⁴Tii bä kä m', Jesus kas'ee wäd kän 11 hedoo do ta ma matëg sa hä kä sa tä rabawēh bä m'. Ti m' taky hadoo sa hä:

—Héd n'aa ti bë nabuj keh'üüm bë ky nadaheeh ÿ hap'ëëh do ÿ ganä wät jawén paa bä? —näng mä Jesus kyyh sa hä.

¹⁵Ti m' taky hadoo ënh:

—Bë ahōm jé pad'yyt hē badäk hahÿÿ hä. Bë maher'ood hōm sahōnh sa hä hanäm do panyyg keh ÿ n'aa —näng mäh. ¹⁶— Panyyg ky dah'eeh doo, nu kemuun bong doo, P'op Hagä Do ed'ëep da ta wë. Panyyg ky nadah'eeh doo, P'op Hagä Do ky n'aa etty da banesaa hēnh —näng mäh.

¹⁷⁻¹⁸Ti m' taky hadoo ënh:

—Panyyg këh ÿ n'aa ky dah'eeh do hã P'op Hagä Do anoo da hahÿ tak'ëp rahajaa doo: Karap'aar h'yyb nesaa do rahebë da hãt ÿÿ gó. Ta wób kyyh rer'oot da. Aw'yy rameso bä da, p'yym reëg bä da, dooh da ramahÿÿj hob bä. Sa moo radatoonh da nahëë enãh do nu gad'oo bä, heso padëëk da nahëë enãh doo. Ta heen n'aa ti ta tii, te hub né hë këh ÿ n'aa ta wób rabahapäh hyb n'aa —näng mä Jesus kyyh sa hã.

¹⁹Jesus, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo, ber'oot jawén paa bä sa sii, P'op Hagä Do masäg kãn hÿ pong jé. P'op Hagä Do hub hënh, takaweh'ëëh doo bä tabaso däg kãn. ²⁰Ti m' ta ma matëg rabahõm kãn, ti m' jé pad'yyt hë rabaher'ood hõm kãn mä Jesus ky n'aa kä. Jesus, p'op naa né hë tamasa sa hã tapehuunh doo me, sahõnh hë rabahapäh hyb n'aa te hub né hë ta ti ta ky n'aa.]

Jããm né hë hahÿ Jesus P'op Hagä Do T'aah panyyg kä.